

BUDAPESTI GAZDASÁGI EGYETEM

Külkereskedelmi Kar

Nemzetközi tanulmányok

Nappali tagozat

„Csatlakozási dilemma – Az Európai Unió és Törökország
speciális kapcsolatrendszere”

Konzulens:

Dr. Ferkelt Balázs PhD

Készítette:

Varró Orsolya

U5SXV7

BUDAPEST, 2019

1. TARTALOMJEGYZÉK

1. Tartalomjegyzék	3
2. Ábrajegyzék.....	5
3. Bevezetés.....	6
4. Hipotézisek és módszertan	9
4.1. Első hipotézis	9
4.2. Második hipotézis	10
4.3. Kutatási megközelítés	11
4.4. Kutatási filozófia	11
4.5. Kutatási stratégia	12
4.6. Kutatási adatforrások	12
4.7. Kutatási korlátok és lehetőségek	13
5. Törökország és az európai intézmények kapcsolatrendszere 1999 előtt.....	13
5.1. Az Oszmán Birodalom bukása, a köztársaság hajnala	14
5.2. Az Atatürk modernizáció, a hat nyíl elve.....	16
5.3. İnönü, a második világháború és az ENSZ Alapítás	16
5.4. Az első szabad választások, ET és NATO tagság	18
5.5. Az 1959-es EGK csatlakozási kérelem és az ankarai egyezmény	19
5.6. Az 1987-es EGK csatlakozási kérelem és reakció az Európai Bizottság részéről	22
5.7. A csatlakozási jog elismerése 1999-ben.....	24
6. A Török csatlakozás és dilemma – a csatlakozási feltételek elemzése.....	26
6.1. Koppenhágai kritériumok és Törökország.....	26
6.2. Az Európai Parlament hozzáállása a Török csatlakozáshoz	29

6.3. Az <i>acquis communautaire</i> integrációja – esettanulmány a 2018-as jelentés nyomán.....	33
7. A török csatlakozás legfőbb politikai akadályai	37
7.1. Törökország kapcsolata Ciprussal és Görögországgal	38
7.2. Orhan Pamuk, a 301-es cikk és az újságírók bebörtönzése Erdogan alatt	40
7.3. Az Európai Parlament szavazása a csatlakozási folyamat felfüggesztéséről.	41
8. A kutatási kérdések megválaszolása	43
8.1. Első hipotézis	43
8.2. Második hipotézis	44
9. Összegzés, következtetések	46
10. Irodalomjegyzék	47
11. Felhasznált Irodalom.....	47
12. Internetes hivatkozások	48
13. Melléklet	50
14. Egyéb	54

2. ÁBRAJEGYZÉK

ábra 1 - Az Unió és Törökország kapcsolata (idővonal, angol)	30
ábra 2 -Érkező migránsok száma az Égei tengeren Törökország felől (idővonal, angol)	31
ábra 3 - a közösségi jog integrációjának esettanulmánya - (magyar, komplex tábla, saját készítésű).....	Error! Bookmark not defined.

3. BEVEZETÉS

A témaválasztás indoklásának megfogalmazása csak nem régen kristályosodott ki bennem. Az M3-as bevezető felüljárójánál több tíz ember állt háborogva egy novemberi délután, miközben a rendőrök a gyaloghíd mindkét hídfőjén folyamatosan visszafordították azokat, akik át akartak menni rajta. Pár száz méterrel odébb, egy színesen villogó, véget nem érő autósor igyekezett kifelé a városból. Valamelyik autók egyikében Recep Tayyip Erdoğan foglalt helyet, a török elnök. Mi pedig csoportosan, morgolódva álldogáltunk a hűvös novemberi estében. Egy hölgy mellettem panaszkodott, miért éppen ma kellett jönnie, amikor csak csütörtökön tud hamarabb eljönni a munkából, de a konvoj miatt semmit nem nyert.

Ebben a pillanatban gondolkoztam el azon is, hogy mennyire fogalomtalan lehet a utca embere azzal kapcsolatban, hogy milyen nemzetközi események zajlanak nap mint-nap, nemcsak Európában, de akár a szemünk előtt, a mi életünkben is, tőlünk csupán egy karnyújtásnyira. Azon is gondolkodtam, hogy én Európának gondolom magam, és magyarnak. Természetesen azon is, hogy csupán egy ilyen apró esemény is mennyire érezteti a hatását az életemben, és hogy a kutatásom erről szól. Összességében tehát igen felemelő volt számomra – az elégedetlenkedő pesti lakosokkal együtt is – ez a pár perc álldogálás a hidegben, elmélkedve azon, hogy mi Európa és Törökország viszonya, és hogy ez milyen hatással van az életünkre.

De miért is fontos ez? Az Európai Unió, egyesek szerint a legkifinomultabb formája a közösségi együttélésnek, melyben az egyéniségek ugyanúgy tisztelve és megbecsülve vannak, mint a közösség által alkotott és elfogadott normák összessége, mely ezt az együttélést meghatározza. A normarendszer és a kultúra mellett természetesen jelentős gazdasági érdek is áll a társulás mögött, hiszen Európa csak akkor igazán önmaga, mikor minden tekintetben együtt dolgozik közös céljain.¹ Amikor megosztottság, szélsőségek és konfliktusok lesznek úrrá a közösségi együttélésen, nos, akkor Európa nem csak magára, de a világra is veszélyt jelenthet. Mint minden ilyen társulás, a sikeresség kulcsa, több kutató szerint is kettő faktoron

---

¹ Drozdiak, 2017

áll: a fenntarthatóság és a növekedés.² A fenntarthatóság egy olyan állapotot jelent, melyet a folyamatosság jellemez. Egy olyan helyzet, melyben a megtermelt és felélt javak arányban vannak, ily módon a hosszútávú fennmaradás is garantált. Európa, minden szempontból (tudományos, környezetvédelmi, gazdasági, társadalmi) efelé az állapot felé halad.³

Ez nyitva hagyja a növekedés kérdését, mellyel már akadhatnak problémák. Egyrészt, maximális hatások mellett is elmondhatjuk, hogy az *Európai Unió* elnevezés indikál némi területi hatályt; ezen hatások, azonban közel sem áll a maximumhoz – már több állam is világossá tette, hogy nem szeretne az említett közösség része lenni, sőt, egy állam éppen azon igyekszik, hogy elhagyja azt. Ez természetesen felvet némi problémát a növekedési faktorról. Ezen a ponton érdemes Törökországra tekinteni: egy potenciális növekedési terület, tele-tele lehetőségekkel, gazdasági erővel, nemzetközi presztízzsel, és természetesen hatalmas problémákkal: olyanokkal, amelyekkel érdemes foglalkozni azoknak, akik érdekeltnek érzik magukat az együttélésben, kultúránk fejlesztésében és a gazdasági növekedésben.

Törökország és Európa kapcsolata igen régre nyúlik vissza. Történelmi léptékben nem olyan régen még elmondható volt, hogy az Oszmán birodalom jelentős területeket tudhatott magának, melyet ma az Európai Unió tagállamként ismer el. Különösen érdekes erre úgy visszatekinteni, hogy az Európai államok közül mi voltunk ebben a kérdéskörben a legérintettebbek. Az birodalom bukása – ironikus módon, mégis csupán az angolokon és franciákon állott, akik a német birodalmat – tulajdonképpen a Rajnai Szövetséget, az első uniót Európában – akarták aláásni azzal, hogy támogatták az Oszmán birodalom déli és keleti tartományainak elszakadási törekvéseit. Ezen törekvések sikeresek voltak, melyek 1923-ban csúcsosodtak ki, a Török köztársaság kikiáltásával. A nyugati szelek által létrehozott momentumot felhasználva, Mustafa Kemal Atatürk egy nyugati alapokon nyugvó, európai Törökország létrehozására

---

² Piris, 2011

³<https://eurodad.org/Entries/view/1547086/2019/09/12/A-new-European-Commission-What-are-the-implications-for-Development-Finance-in-the-next-five-years> (letöltve: 2019. 11. 08.)

törekedett, mely – közismert módon – soha nem jött létre. Atatürk bukásával az országot több katonai puccs marcangolta, a legutóbbi 1980-ban.⁴

Ezen tényezők mellett nem is csoda, hogy az ország képtelen stabilizálódni és konszolidálni viszonyait, törekedve a csatlakozásra. Egyrészt mérhetetlen geopolitikai nyomás alatt áll, hiszen mint történelmében mindig, kapocs nyugat és kelet között. Emellett – politikai viszonyaitól függetlenül, a modern világ katonai nagyhatalma, 2019-ben a kilencedik legerősebb katonasággal rendelkező állam.⁵ Mindemellett, folyamatosan küzd saját belső visszajáival, legyen szó éppen vallásról, társadalmi rétegződésből, törzsekről, népcsoportokról vagy éppen nemzetekről. Stratégiai helyzetéből kifolyólag folyamatos keresztűz alatt áll három szuperállam: az Egyesült Államok, Oroszország és Kína fogásában. Mindeközben az Európai Unió felé, amennyiben belépési szándékát valóra akarná váltani, olyan normákat kellene teljesítsen, melyeket egyes fejlett, demokratizált államok (tekinthetünk itt Németországra, Ausztriára, Franciaországra vagy akár – a dolgozat írásának időpontjában az Egyesült Királyságra) több tíz vagy száz éve fejlesztenek berkeiken belül.⁶ Nos, csak ezek értelmében és tudatában lehetünk követelőzők Törökországgal szemben, és ezen elvrendszerre figyelemmel kell lennünk – a tudományos minőség fenntartásának okán – az egész kutatáson keresztül. És hogy mi a prognózis? Európa a világ vezetője volt és lesz is. Egy jó vezető maga is úgy fejlődik, ha segít, és nem úgy, ha diktál. Ha képesek vagyunk nyitottan hozzáállni a témához, és a másik fél is képes ugyanerre, annyiban a csatlakozás nyílt. Jelen dolgozat azt hivatott vizsgálni, hogy fennáll-e ez a szituáció?

---

⁴ Mango, 2004

⁵<https://www.businessinsider.nl/most-powerful-militaries-in-the-world-ranked-2019-9?international=true&r=US>

⁶ Erre kimagasló példa a Re Wünsche Handelsgesellschaft (22 October 1986) BVerfGE 73, 339, avagy a Solange I és II esete Németországban, mely nyomán a német jog és a közösségi együttélés (Alapszerződések) tartalmi ütköztetése precedens alapon történt, és egyes jogászok szerint az egyik legkifinomultabb jogeset volt a világon (Várnay-Papp, 2005)

4. HIPOTÉZISEK ÉS MÓDSZERTAN

Minden tudományos kutatás alapja a hipotézis, melye egy adott gondolat megtestesülése. Ezek megléte a kutatás alapját képzik, hiszen a válaszadás a kutatás oka. A dolgozat hipotézisei alább.

4.1. Első hipotézis

A dolgozat első hipotézise szerint *Törökország csatlakozása az Európai Unióhoz lehetséges*. Ezen hipotézis a következő kérdéseket veti fel:

- Mik azok a kompromisszumok, melyeket mindenképpen meg kell hoznia az Európai Uniónak, illetve Törökországnak ahhoz, hogy ez valóra váljon?
- Milyen történeti előélete van ennek a lehetőségnek? Mik következnek ezekből az eseményekből?
- Mik azok a tényezők, melyekből az Európai Unió nem engedhet?
- Mikor valósulhat meg az említett csatlakozás?

A fenti hipotézis igen tág. Az alapvetésből következik, hogy a kutatás alapvetően pozitívista a csatlakozás tekintetében, azaz filozófiáját tekintve az egy jövőben bekövetkező esemény. A valóság azonban úgy diktálja, hogy ezen eseménynek – még ha be is következik – vannak előfeltételei. A hipotézis első kutatási kérdése mindkét oldalról vizsgálja ezen előfeltételeket, igyekezve összhangot teremteni. A második kérdés fókusza történeti, hiszen a múlt a jövő iránytűje: a kutatás ennek a kérdésnek a megválaszolásához kitér azokra a történelmi eseményekre, melyek nyomkőként szolgálnak a csatlakozáshoz. A harmadik kérdés egy igen érdekes következménye a hipotézisnek; az Európai Unió normarendszerében léteznek olyan szabályok, melyekkel kapcsolatban az EU nem hasonulhat meg, hiszen ezek azaz alappillérei a közösségünknek, legyen szó politikai, normatív vagy gazdasági kérdésekről: ezeknek a feltételeknek Törökország mindenképpen eleget kell tennie. Az utolsó kérdés – ugyan még ha figyelemhajtás is – egy nagyon fontos alappillér, hiszen a *mikor*,

immáron lassan 20 éve kering a levegőben: fontos betekintést kapunk arról, hogy a vizsgált elemek tekintetében a csatlakozás mikor realizálódhat.

4.2. Második hipotézis

A dolgozat második hipotézise összefüggésben áll az elsővel, azonban külön hangsúlyt igényel; *A legtöbb csatlakozást hátráltató tényező a török szövetségi rendszer és modernizáció hiányának fényében formálódik.* Ezen hipotézis a következő kérdéseket veti fel:

- Pontosán melyek ezek a tényezők?
  - Milyen faktorok hatnak leginkább ebben a mátrixban? (társadalmi?, politikai?, vallási?, gazdasági?)
- Melyek azok a pontok, melyeken Törökországnak a legsürgősebben változtatnia kellene annak érdekében, hogy csatlakozhasson?

Fontos megjegyeznünk, hogy ezen hipotézissel a dolgozat kimondja: a török csatlakozás lehetséges, de jobbára Törökországon áll. Ezzel együtt nem arról van itt szó, hogy az EU teljesen nyitottnak nyilvánítható a kérdésben, hiszen látnunk kell, hogy vannak olyan területek, ahol mi is segíthetnénk ezt a csatlakozást előmozdítani. Azonban pont amiatt, hogy az EU-nak léteznek elsődleges irányelvei és olyan normái, amelyek azzá teszik ami, s amiatt, hogy Törökország pont ezen normákat sérti számtalan precedenssel (melyek közül a kutatás célja a legfontosabbakat kiemelni) beszélhetünk egy olyan konfliktusról, melyeknek feloldása igazából csak a normasértő oldalon történhet meg, hisz ha a szabályzást lazítjuk, az Unió amelybe Törökország belépni igyekszik, megszűnik önmaga lenni, s a lét és létjogosultság peremére sodródik.

4.3. Kutatási megközelítés

A kutatás jellege, illetve a megfogalmazott hipotézisek a deduktív módszer alkalmazását teszik észszerűvé. A deduktív módszer a már meglévő törvényszerűségek, tapasztalatok általánosításának elemzése alapján jut el céljához, s vonja le a konklúziót. E módszer jellemzően nem emészt fel nyers adatot, hiszen a már meglévő teóriák összehasonlítása, és az azokból származó következtetések újra és tovább értelmezése a kutatás célja.⁷ Megjegyzendő, hogy az *acquis communautaire* integrációjának vizsgálata szembe megy ezen elvvel, hiszen igyekszik az esettanulmányi jelleggel megközelíteni a 2018-as jelentés nyomán, mely jellemzően egy induktív eszköz. Összességében tehát kicsiny részben ugyan, de hibrid megoldásról beszélünk.

A kutatási kérdések közül egyik sem igényli, hogy a témával kapcsolatban új teóriákat alkossunk adatelemzés nyomán, hiszen a meglévő adatok gondos elemzése képessé teszi a kutatót, hogy minden felmerülő kérdést azok teljességében megválaszoljon.

4.4. Kutatási filozófia

A kutatási megközelítéssel ellentétben a filozófiát nem tudjuk megválasztani egy előre kijelölt halmazból, mint egy opciót, vagy opciók összességét. A kutatási filozófia ugyanis leginkább a kutató és a kutatás, kutatott téma tekintetében létezik, erre a viszonyra reflektál. Egyszerűen fogalmazva tehát az író és a kutatás kapcsolatát jelenti. Jobbára, Umberto Eco nyomán pozitivista és értelmező filozófiáról beszélünk: előbbiről akkor, ha kutató és kutatás független, utóbbiról pedig, ha egymástól függő, azaz a kutató szubjektív. A dolgozatot tekintve a kutatás tartalmi része pozitivista, bármely értelmezői gondolatnak pedig a bevezetés és az összegzés adhat helyet.

---

⁷ Wilson, 2010

4.5. Kutatási stratégia

Az eddig megfogalmazott módszertani elemek mentén, jelen dolgozat kutatási stratégiája kvalitatív módszerek alkalmazása leíró modell segítségével. A kutatási kérdések mindegyike olyan kérdéssel foglalkozik, mely közvetlenül vagy közvetett módon megválaszolható, már meglévő tudományos anyag értelmezésén keresztül. Ezen kérdések alapos, és teljes megválaszolásához természetesen a dolgozat megírása előtt, illetve annak írása során is rengeteg adatot kell feldolgozni, hiszen a kutatás lényegében csak a már meglévő kutatásokra alapoz.

Törökország tekintetében elmondható, hogy rengeteg forrás áll rendelkezésre – mind kvalitatív, mind kvantitatív tekintetben. Ezen források értelmezése lesz tehát a kutatási stratégiám.

4.6. Kutatási adatforrások

Ahogy már említettük, a kutatás zöme kvalitatív és leíró. Ezek ugye azok a fejezetek, melyek Törökország és Európa közös történetével, a horizontális elvárásokról, illetve a legnagyobb török dilemmákról szólnak. Itt ugye egyetlen fejezet sem lehet kvantitatív, hiszen ezek már meglévő források bemutatására alapulnak, érveket ütköztetnek, szempontokat elemzenek. Ettől eltérő módon azonban, a dolgozat második fejezetében az az *acquis communautaire* integrációját és az Eurobarométer felmérését jobbra esettanulmány jelleggel kívánja feltárni, így azokat elsődleges adatforrásokból értelmezi, ily módon nem kvalitatív, ellenben leíró lesz. Mindezen alapelvek mellett a kutató abban a szerencsés helyzetben áll, hogy az angol tudományos értelmezése is a módjában áll, ami kedvező, hiszen túlnyomó részben ez a publikációk nyelve a témában. Ezek mentén a dolgozat legfontosabb forrásai a következők:

- Piris, Jean-Claude: *The Future of Europe: Towards a Two-Speed EU?*
- Drozdiak, William: *Fractured Continent: Europe's Crises and the Fate of the West*
- Tocci, Nathalie: *Turkey's European Future: Behind the Scenes of America's Influence on EU-Turkey Relations*

- Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid: The European Union, Turkey and Islam
- COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT: Turkey 2018 Report (<https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/20180417-turkey-report.pdf>)
- Special Eurobarometer: Attitudes towards European Union Enlargement (https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/archives/ebs/ebs_255_en.pdf)

Ezen források hiteles tanúbizonyságot adnak a török – európai viszonyokkal kapcsolatban. Természetesen a kutatás célja az akadémiai attitűdöt tágítani példák beemelésével annak érdekében, hogy egyes koncepciókat, definíciókat kézzelfoghatóvá tegyünk.

4.7. Kutatási korlátok és lehetőségek

A kutatás korlátait szintűgy a hipotézis alkotja. Ennek értelmében nem célunk vizsgálni a harmadik fél általi beavatkozásokat a viszonyba. Az orosz, amerikai, kínai hatás jelen kutatás tárgyát nem képzik. Szintűgy problémát jelent, hogy a legtöbb, illetve legjelentősebb tárgyalási pont a csatlakozással kapcsolatban gyakorlatilag be van fagyva 2006 óta, így azoknak az analízise nem haladhat tovább, csupán spekuláció formájában. Természetesen ezen korlátok egyszersmind lehetőségek is, hiszen a kutatás tágítható más elemek, ráhatások vizsgálatával a viszonyra, illetőleg – a spekulációt elkerülve, a befagyasztott tárgyalási pontokat kvantitatív alapokon tovább lehetne kutatni.

5. TÖRÖKORSZÁG ÉS EURÓPA VISZONYA 1999 ELŐTT

Fontos látnunk, hogy a török – európai viszony több mint fél évezredes múlttal rendelkezik, és a mai napig befolyásolja azt, hogy a két fél, felek, miként gondolkodik egymásról. Ez a fejezet ezt a viszonyt kívánja végig járni, különös tekintettel azokra a mozzanatokra, melyek nyomkőként szolgáltak a csatlakozási jog kialakulása felé.

5.1. Az Oszmán Birodalom bukása, a köztársaság hajnala

Az Oszmán Birodalom az egyik első valós szuperállam volt bolygónkon, a legtovább fennálló iszlám világbirodalom: mind az ázsiai, mind az európai erőviszonyok alakulásának fő tényezőjeként szolgált évszázadokon keresztül.⁸ Ám mint minden birodalom, ennek is meg voltak számlálva napjai. Minden keleti szuperhatalom gyermekbetegsége (gondolhatunk itt a perzsákra is), hogy a területein valójában nem egy nemzetállam létezik, hanem törzsek és népek sokasága. Közvetetten ugyan, de ez okozta a szóban forgó birodalom bukását is. A birodalom a 20. század fordulójára erőteljes hanyatlásba kezdett, melynek nyomán megörökölte az „Európa beteg embere” címet.⁹ Furcsa szófordulat ez, jelezve, hogy az Oszmán Birodalom is el volt ismerve európai tényezőként. Ebben az időszakban, II. Abdul-Hamíd szultán igyekezett végét vetni a nyugati befolyásnak, hangsúlyt fektetve a pániszlám és abszolutisztikus berendezkedésre.¹⁰ Ennek nyomán több – magát alapvetően nyugatinak valló – értelmiségi csoportot, jogászokat, politikusokat, katonákat fordított maga ellen, mellyel kialakult az Ifjútörök mozgalom.

Mindeközben, a birodalom az egyik legbefolyásosabb világhatalomból egészen egy félgymarmati államig fokozódott vissza. Ekkor a nyugati államok olyan vasútépítési koncesszióért küzdöttek, mellyel stratégiai infrastruktúrát fektethetnek le, ezzel téve szert gazdasági és geopolitikai előnyökre hosszútávon. A vasútépítési verseny nyertese pedig nem más lett, mint a császári Németország, aki kivitelezési jogot szerzett a Bagdad-Hidzsáz vasútvonalra, ezzel alátámasztva a Berlin – Vörös-tenger, illetve a Berlin – Perzsa-öböl összeköttetéseket.¹¹ Látnunk kell, hogy ez már jócskán a császári Németország közvetett provokációjának minősült Anglia és Franciaország ellen. Ezekre a provokációkra mind a brit, mind a francia kormányzat azzal felelt, hogy erősen támogatni kezdték a keleti függetlenségi mozgalmakat, melyre a már fent is említett módon, Abdul-Hamíd szultán totalitáriánus megmozdulással válaszolt, ezzel

---

⁸ Woodhead, 1995

⁹ Macfie, 1998

¹⁰U.o.

¹¹ Quataert, 2000

életre hívva a szintén említett Ifjútörök mozgalmat. Ezen mozgalmat az angol és francia kormányzat szintén tovább támogatta. Az Ifjútörökök századforduló után, 1908-ban Szalonikiben, polgári és katonai támogatás mellett internálták a szultánt (helyére V. Mehmed került, az utolsó szultán, aki nem gyakorolt végrehajtói hatalmat), parlamentet alapítottak, alkotmányt restauráltak.¹² Az említett támogatás miatt a puccskísérlet megfékezése sikertelen volt a szultáni Törökország részéről.

A nemzetállamok kialakulása során, az első Balkáni háborúban a függetlenedő görögök, szerbek, bolgárok és montenegróiak azonban véget vetettek az Ifjútörök államszerveződésnek, azt csírájában taposták agyon. A területi revíziók reményében Enver pasa vezetésével, Törökország a császári Németország, valamint az Osztrák-Magyar Monarchia oldalán belépett az első világháborúba. Ugyan a meglévő vasúti infrastruktúra segítségével indított offenzívák kezdeti sikereket hoztak, azonban Törökország majdnem minden fronton csúfos vereséget szenvedett a Nagy háborúban. A vereség után, VI. Mehmed, az utolsó szultán aláírta a sèvres-i békeszerződést, megcsönkítva és függővé téve Törökországot. A békeszerződés nyomán robbant ki a Musztafa Kemál által vezetett függetlenségi háború, mely a lausanne-i békével ért véget, amely jobbra kialakította Törökország ma ismert határait. Az 1923-as béke egyben közjogi újra rendeződést is jelentett; II. Abuld-Medzsidet, az utolsó kalifát, aki már szultán soha nem volt ugyan csak 1924-ben fosztották meg tisztségétől és száműzték az országból, ellenben a szultáni intézményt már 1922-ben megszüntette. 1923. október 29-én kiáltották ki a Török köztársaságot, első elnökével, Musztafa Kemál-al, aki valódi hírnevére a nép által hagyományoztatott nevéen tett szert, a Törökök Atyjaként, azaz Atatürk-nék.¹³

---

¹² Rogan, 2015

¹³ Macfie, 1998

5.2. Az Atatürk modernizáció, a hat nyíl elve

Fontos kitérnünk, ugyan, ha csak egy rövidke fejezet erejéig is, Atatürk reformterveire. Ez a kemalizmus, avagy a hat nyíl elve néven híresült el, és egy minden területet átfogó reformtervezetet jelentett, mely Törökországot, a köztársaság megalapításával együtt a modern Európa, nyugat részévé is tette volna.

Ezen elvek a következőket jelentették¹⁴:

- Republikanizmus (a köztársaság bevezetése)
- Nacionalizmus (új nemzettudat kialakítása)
- Popularizmus (nemzeti érzelmek megerősítése, osztályharc, vagy bármilyen más elmélet, mely nem fér össze a nemzetállamiság és a nemzet előbbre valóságának ideológiájával tagadás és tiltása)
- Etatizmus (aktív állami szerepvállalás a gazdaságban – mely valójában beavatkozó protekcionizmust is jelentett)
- Revolucionarizmus (forradalmiság: az előírt reformok állam általi garanciája)
- Szekularizmus (jogi: államszervezet és vallás szétválasztása)

Két dolgot fontos látnunk a kemalizmussal kapcsolatban. Egyrészt, ha ezen reformok végig vihetőek lehettek volna, Törökország nemhogy EU tag lenne mára, sokak szerint alapító is lehetett volna.¹⁵ Természetesen a radikális reformterv azonban nem lett teljes sikerrel végrehajtva. Főként a legutolsó pont hibádzott, ugyanis több párt és mozgalom létesült acélból, hogy a haladó szellemű reformokat lelassítsák, időt hagyva az iszlámmal való összehangolásnak.

5.3. İnönü, a második világháború és az ENSZ Alapítás

Törökországot a második világháborúban az ingapolitika intézménye jellemezte. Atatürk halála után a hatalom Imset İnönü-re szállt, aki a kemalizmus politikáját sokkal türelmesebben implementálta. Nehéz dolga volt, hiszen egyrészt a kivívott

---

¹⁴ Flesch, 2007

¹⁵ Flesch, 2007

reformokat igyekeznie kellett megőrizni, másrészt restaurálnia kellett a gazdasági világválság nyomán.¹⁶ Ily módon a kormányzat igyekezett mindenkinek azt megígérni, ami nem sodorja a lét szélére. Egyrészt a tengelyhatalmak felé igyekezett olajat exportálni, hiszen félt a közel-keleti betörés kockázatától. Mindeközben hangsúlyozta a semlegesség ideológiáját, mellyel a Führer nem volt megelégedve, hiszen ő aktív segítségre számított a közel-keleti államok elfoglalásában, lejátszva őket a brit és francia kezeikről. 1939-ben a Cseh megszállás nyomán Ankara egyre jobban kereste a Szövetségeseket, melynek nyomán ez év májusában megállapodtak a közös felügyeletről a Földközi-tengeren, illetve még ez előtt barátsági szerződést kötöttek az oroszokkal.

Inönü ilyesfajta ingapolitikát folytatva szolgálta ki hol a Tengelyhatalmak, hol a Szövetségesek kéréseit; mindeközben minden háborúba hívó felszólításra azzal választolt, hogy országa nem áll elég stabil lábakon a hadviseléshez. Mindez részben igaz is volt, részben nem: Törökország lakossága megosztottá vált – a szélsőséges nacionalista, pántörök elemek a német sikereken felbuzdulva Hitler pártjára álltak, míg a liberális réteg bízott a Szövetséges győzelemben.¹⁷ Mikor Hitler a kétfrontos hadviselésbe kezdett, felmerült a török hadba lépés lehetősége a nácik oldalán, azonban a török államapparátust ekkor jobbra volt katonák alkották, akik gyorsan és pontosan felmérték már 1941-ben, hogy Hitler elveszíti a háborút. Amennyiben ekkor mégis harcba léptek volna a nácik oldalán, kockáztatják azt, hogy a Szövetségesek a háború végeztével bevonulnak az országba, és végig viszik, amit Atatürk megállított – felszabdalgják az országot. 1943-ban, Kairóban már Churchill és Roosevel is nyomást helyezett Inönüre, állítva, hogy a háború végeztével – szövetségesek nélkül – Törökország magára maradhat a Szovjetunióval szemben, melyet Ankara nem kockáztathatott meg. Ily módon 1945 februárjában hadat üzentek Németországnak és Japánnak. Fél éven belül véget ért a háború, s Törökország jogot formálhatott az ENSZ alapító pozíciójára.¹⁸

---

¹⁶ Flesch, 2007

¹⁷ University of San Diego, 2008

¹⁸ Allied Relations and Negotiations With Turkey - https://1997-2001.state.gov/regions/eur/rpt_9806_ng_turkey.pdf (letöltve: 2019.11.09)

Törökország, İnönü, majd Celal Bayar vezetése alatt is igyekezett ENSZ alapítóként is független maradni, mely közben törekedett a kedvező gazdaságpolitikai helyzet kialakítására. 1947-től kezdődően, a Marshall-terv keretében komoly gazdasági erőforrásokra tett szert. Sem az USA, sem az Egyesült Királyság nem nézte jó szemmel a semlegességi doktrínát, azonban Törökország függetlenül tartása érdekeltségi körükbe esett (és ma is érdekeltségi körükben van), hiszen az ország geopolitikai helyzete okán kulcsfontosságú – amennyiben Szovjet kézre került volna (vagy ma Kínai vagy Orosz kézre kerülne), a hidegháború, és a világrend talán teljesen máshogy alakult volna.¹⁹

5.4. Az első szabad választások, ET és NATO tagság

A fentebb említett Marshall-terv keretében Törökország két év alatt több, mint 200 millió dollárnyi közvetett vagy közvetlen segílyre tett szert, valamint tagjává vált az OECD-nek. Az Egyesült Államok számára a kialakuló hidegháborúban Törökország, és azok a bizonyos rakétaállomások stratégiai fontosságúvá váltak a Szovjetunió agresszív terjeszkedésének megfékezésében. Törökország pedig élvezte az előnyöket, és egyre inkább demokratizálódott. Ennek jegyében, 1949-ben, az Európa Tanács alapítása után, de még az alapítás évében Törökország, elfogadva a jogállamiság intézményét, garantálva állampolgárai alapvető szabadság és emberi jogait, belépett a szervezetbe. Törökország elfogadta az Emberi Jogok Európai Egyezményét, majd később, az azt kikényszeríthetővé tevő 11. Kiegészítő jegyzőkönyvet is, alávetve magát a vonatkozó rendelkezéseknek.

Mindemellett, 1950-ben Törökországban megtartották az első demokratikus választásokat, titkos szavazati joggal, mellyel az egypártrendszer alapon működő, İnönü által vezetett Köztársasági Néppárt egyeduralkodó pozíciójából minimális számú ellenzékké sorvadt. (a Demokrata Pár 408 mandátummal nyert, őket követte a Köztársasági Néppárt 69 mandátummal). Ezt követően egyébként İnönüt katonai vezetők környékezték meg, puccs lehetőségét felkínálva, mellyel a vezető nem élt. A

---

¹⁹ Flesch, 2007

Demokrata Párt élén Adnan Menderes állt, az ország az ő vezetése alatt összpontosult. Míg kormányváltásról beszélhetünk, a politikai változásról annál kevésbe. A demokraták folytatták a lazító politikát, igyekeztek az iszlám javára kedvezni, könnyítő intézkedéseket hozni, mellyel együtt az országot a NATO-ba léptették 1952-ben.²⁰ Ezen progresszív fejlődés azonban nem maradt töretlen. 1954-ben kitört a ciprusi válság, melynek kompromisszumos megoldása közben (később többet a ciprusi válságról) Menderes gépe lezuhant London előtt, ám a kormányfő túlélte a balesetet. Ezt meglovagolva, a vallásos többséget rábírva az Isteni jel értelmezésére a Demokrata Párt átvette a hatalmat, és úgy döntött, végleg leszámol az ellenzékkel. Természetesen ezt nem hagyták, melynek konklúziójaképp újabb katonai puccs történt 1960-ban, amikor Cemal Gürsel tábornok letaszította Menderest.²¹ Nem csoda hát, hogy 1959-ig nem is beszélhetünk olyan közjogi cselekményről, mely változást hozott a viszonyban. Ezek után azonban egy olyan korszak vette kezdetét, mely a mai napig meghatározza a csatlakozási folyamatot.²²

5.5. Az 1959-es EGK csatlakozási kérelem és az ankarai egyezmény

Törökország, 1959-ben formálisan benyújtotta csatlakozási kérelmét az Európai Gazdasági Közösséghez. Az EGT reakciója azonban korántsem az volt, melyre Törökország számított. A gazdasági társulás azt javasolta, hogy lépjenek együttműködésre mindaddig, amíg a körülmények Törökországban lehetővé nem teszik a teljes csatlakozást. Ezt követően természetesen tárgyalások kezdődtek arról, hogy mit jelent pontosan ez az együttműködés, illetve magától értetődően, Törökország biztosítékot akart kapni arról, hogy ez több, mint egy illedelmes elutasítás. Ezen elvek mentén, 1963 szeptemberében született meg az ankarai egyezmény, mely 1964 decemberében nyert jogerőt, s szavatolta a nyitottságot

---

²⁰Flesch, 2007

²¹Müftüleri-Bac, 1997

²²Arikan, 2003

Törökország teljes tagsága felé egy három lépcsős vámunió kiépítésével, mely a gazdasági integrációt volt hivatott elősegíteni.

A vámunió mellett az EGT pénzügyi támogatást is folyósított Törökország számára az említett időszakban az együttműködés nevében, összesen mintegy 175 millió eurónyi összegben.²³ Ezt tetéztve, kereskedelmi szerződésesek tekintetében az EGT vámkontingenst határozott meg, mely ugyan jövedelmező volt Törökország számára, de nem olyan mértékben, mint amennyire számítottak rá. 1963-ban a Török import 29% volt Európa felé, míg 1971 végére már 42%-ról beszélhetünk. Fontos látnunk azt is, hogy a vámunió többet jelentett a törökök számára, mint a belső vámok és mennyiségi korlátozások eltörlését, többet jelentett az egységesített harmadik országgal szembeni vámoktól is. Törökország az ankarai szerződés aláírása után megkezdte a belső piac harmonizálásának előkészítését.²⁴

Az ankarai szerződés másik lényeges eleme, hogy alapvetően garantálja az áru, személyek, szolgáltatások és tőke szabad mozgását, az Európai Gazdasági Térből, azonban ez oly módon teszi, hogy nem ad lehetőséget Törökországnak a döntéshozási mechanizmusokban való részvételre, valamint kizárta Törökországot az ekkor még EB, ma pedig EUB néven létező hatásköre alól. Egyszersmind ez azt jelentette, hogy bármely vitás ügyével Ankara nem tudott senki felé fordulni.²⁵

Mindezen szabályozás az úgynevezett Első Pénzügyi Protokoll alatt létesült, mely az ankarai egyezmény végrehajtási rendeletének tekinthető. Ezt követően, 1970 novemberében rendelkeztek egy Kiegészítő Protokoll elkészítéséről, melyben a teljes vámunió létrehozásáról értekeztek. Ezen dokumentum értelmében az EGT végleg eltörlőne minden vámot és mennyiségi korlátozást, azzal a feltétellel, ha Törökország is hajlandó ugyanerre²⁶. Mindemellett kötelezte Törökországot arra, hogy harmonizálja azon jogszabályait azon közösségi rendelkezésekkel, melyek a közös gazdasági együttélést érintik. Mindemellett a Kiegészítő Protokoll a személyek,

---

²³ Valójában ECU-ról beszélünk, azaz European Currency Unit-ról, amely az Euró elődje volt még csak ekkor.

²⁴ Yilmaz, 2012

²⁵ Tocci, 2011

²⁶ Ez alól kivételt képeztek egyes szövetek, textúrák

valamint szolgáltatások nagy volumenű szabad áramlásáról beszél amennyiben a fent említett kötelezettségeknek mindkét fél eleget tesz. Erre egyébként, a rendelkezések értelmében mindkét fél 12 év felkészülést kap, újabb 10 év végrehajtási idővel tetézve. (a munkálatoknak tehát 1982-ben kellett volna megkezdődnie, és 1992-re kellett volna befejeződnie).²⁷

Természetesen bármely reform ebben az időszakban csak és kizárólag azért történhetett meg, illetve Törökország és a Közösség ebben az időszakban csak ezért tudott egymáshoz közelebb kerülni, mert az ankarai kormány nyitott és elég stabil volt. A Gürsel puccs után először 1965-ben tartottak újra szabad választásokat (valójában már az ankarai egyezményt is a 65-ös választáson abszolút többséget szerző párt és későbbi kormányzat jegyezte), melynek nyomán Süleyman Demirel lett a miniszterelnök. Az ő égisze alatt tudott közelebb kerülni Törökország és Európa újból. Kis, ámde fontos kitekintés még, hogy Demirel nyugati mintájú gazdasági tervezést vezetett be, nagyobb szabadságot garantált a sajtónak és az egyetemeknek, valamint elősegítette a török vendégmunkások nyugatra áramlását. Összességében a GDP 10 év alatt 7%-ot növelt az intézkedések hatására.²⁸

Demirel korszakát egy igen töredezett politikai paletta váltotta, s több, gyors miniszterelnök váltást követően, 1974-ben újból a Köztársasági Néppárt nyert, Bülent Ecevit által vezetve. Ecevit vezetése igen negatív hatással volt az országra, az állam eladósodott, a szélsőségek erősödtek, erőszakhullám söpört keresztül az országon, melynek eredményeként Ecevit elvesztette a választásokat, s a hatalom újból Demirel-hez került, aki képtelen volt megfékezni a fokozódó zavargásokat, illetve sikertelenül vette fel a harcot a gazdasági fenyegetéssel szemben. 1980 szeptemberében Kenan Evren tábornok felfüggesztette az alkotmányt és átvette a hatalmat.²⁹ A tábornoki kar tiszta lapot nyitott az ország számára. Az erőszakhullámot drasztikus eszközökkel, tömeges letartóztatásokkal, elítélésekkel, több mint 25 kivégzéssel valamint fegyverrelkobzással állították meg. A vezető politikusokat tíz évre eltiltották a politizálástól, bezáratták a pártok többségét. A szakszervezeteknek, egyetemeknek,

---

²⁷ Yilmaz, 2012

²⁸ Mango, 2004

²⁹ Mango, 2004

civil szervezeteknek megtiltották a politikába való bekapcsolódást. Megegyeztek három új párt alapításában, melyek közül 1983-ban az 'Anyország Pártja' nyerte a választásokat, Turgut Özal vezetésével.³⁰

5.6. Az 1987-es EGK csatlakozási kérelem és reakció az Európai Bizottság részéről

A katonai hatalomátvétel természetesen befagyasztotta a fentebb említett tárgyalásokat. Meg kell azonban jegyezzük, hogy ez igazából valóban egy jószándékú katonai hatalomátvétel volt, és ténylegesen az ország stabilitásának újrateremtését célozta meg. A katonai hatalomátvétel előtt Ecevit kormánya 1980 januárjában lépést tett az ország kereskedelmi stratégiájának megváltoztatására, igyekezett a piacokat kinyitni, és a piaci erőket érvényesülni a protekcionista importkittetés helyett.

Ezen viszonyok helyreállítását is látta a Közösség a 83-as választásokban, melyet a már említett Turgut Özal nyert az Anyország Pártja élén. Özal kettős megítélésű politikus volt. Egyrészt, egyesek szerint Atatürk után második a sorban a fontos reformok tekintetében. Ez egyrészt vitathatatlan, hiszen gazdasági reformprogramja növekedést hozott, és sikeresen folytatta Ecevit export politikáját, mellyel realizálta a török exportot, és megnyitotta a piacokat. Infrastruktúrát is telepített, felzárkóztatta a vidéki településeket, mely mellett pozitív emberi jogi szabályzást is sikeresen kivívott.³¹ Mindemelllett a gazdasági növekedéssel arányosan nőtt a korrupció az országban, s az Öbölháború következtében a gazdasági növekedés semmivé lett, a vezető 93-as halálakor az államadósság csaknem megháromszorozódott, elérte az 56 milliárd dollárt.³²

Özal kormányzata a történeti megítéléstől függetlenül progresszív volt a kutatás témájának tekintetében. 1987-ben Törökország újból beadta hivatalos csatlakozási kérelmét az EGK-hoz. A kérelem elbírálása immáron nem az ankarai egyezmény, hanem a Római szerződés szerinti elbírálást kapta, azaz az Európai államok

---

³⁰ Bozdogan, 2012

³¹ Mango, 2004

³² U.o.

csatlakozási joga nyomán, azaz a Tanács megküldte a kérelmet a bizottságnak véleményezés céljából.

A Bizottság meg is alkotta azt, ám sajnos csak úgy, mint az előző esetben, 28 éve, az eredmény most sem azt hozta a törökök számára, amit vártak. Őzal kormányzata nyilvánvalóan szerette volna a teljes integrációt, nem az ankarai, hanem a római szerződés alatt, ám az EB ebben az esetben sem tartotta lehetségesnek a csatlakozást, s csak úgy mint az előző esetben, úgy nyilatkozott, hogy kiemelte a török csatlakozási jogot, ám a teljes vélemény megalkotását egy olyan időpontra tolt, melyben Törökország helyzete a befogadhatóság szempontjából kedvezőbb, így tehát ugyan indikálta Törökország jogát a csatlakozáshoz, azonban nem deklarálta azt.³³

A teljes csatlakozási jog elismerése 1987-ben nem történt meg, azonban két-két fontos tényezőt ismertetett az 1989 végén elkészülő, a Tanács által is megerősítést nyerő vélemény: az EGK pontosan ebben az időben volt a legkomolyabb átalakulási 'válságában', mely időszakban határoznia kellett több dologról: egyrészt, hogy képes és akar-e gazdasági együttműködésnél többet jelenteni Európa számára. Ez ugye pár évvel rá, a maastrichti szerződéssel el is dőlt: mindezen növekedési krízis központjában azonban mégis az egységes piac kialakítása állt. Ezen időszakban a Közösség igen sok a belső piac szabályozásával kapcsolatos jogorvoslattal kellett megbirkózzon annak érdekében, hogy a piaci szabályozás megfelelő legyen. Ezt tükrözi a Törökország elemzését elnapoló javaslat: a Közösség ekkor nem engedhette meg magának a belső piac bővülését, hiszen annak a szabályai még megformálás alatt voltak.³⁴ Mindemellett, szintén fontos Törökország szempontjából Marokkó esete, aki kérte felvételét az EGK-ba azonban az EB elutasította azon az alapon, hogy Marokkó nem áll a római szerződés területi hatálya alatt, azaz nem európai állam. Ez a kétség soha nem merült fel Törökországgal szemben, mely hosszútávú megerősítést adhatott az ankarai kormánynak.³⁵

---

³³ Rubin, 2003

³⁴ Drozdiak, 2017

³⁵ https://eeas.europa.eu/delegations/morocco/4347/morocco-and-eu_en (letöltve: 2019. 11. 10)

Török oldalról, még ha ez nem is volt túlhangsúlyozva az EB véleményében, több probléma is felmerült: Törökország gazdasági és politikai helyzete, még a szabad választásokkal együtt sem volt kielégítő ahhoz, hogy a csatlakozást az EB valójában befogadhassa. 1981-ben már a Közösség tagja az a Görögország is, aki ellen a törökök komoly atrocitásokat követtek el folyamatosan (erről később részletesen).³⁶ Az EB tagjait a biztosi testület adja, melybe mindegyik uniós tagállam 1 biztost delegál³⁷, a Tanácsét pedig az uniós országok állam-, illetve kormányfői, az Európai Tanács elnöke, az Európai Bizottság elnöke³⁸ – mindkét szervezetben jelen volt tehát azon kormány képviselője, aki ellen a törökök folyamatosan agresszívan lépnek fel, s ily módon a csatlakozás ekkor még mindenképpen lehetetlen. Ezt tetézte a csillapodni nem akaró ciprusi krízis (szintén, később részletesen), mely szintén több tagállamnak problémát okozott.³⁹ Ezen tényezők nyomán tehát a csatlakozás nem valósulhatott meg 1987-ben.

5.7. A csatlakozási jog elismerése 1999-ben

Az elutasított próbálkozás legjelentősebb hatása azonban mégiscsak az volt, hogy újból feléledt a kapcsolat a két fél között. A sikertelen teljes integráció hiányában a török kormány az ankarai egyezmény általi társult tagság keretében a teljes vámunió létesítését tűzte ki célul a közösséggel, hiszen erre a szerződés Kiegészítő Protokollja lehetőséget kínált. Ahogy már említettem, egy három lépcsős integrációs folyamat volt. A tárgyalások 1994-ben indultak meg a két fél között, melynek eredményeképp 1995-ben sikerült az első lépcsőre jutni: a tárgyalásokat vezető szervek egyességre jutottak az ipari és feldolgozott mezőgazdasági termékek vámuniójában. Ezen tárgyalások alapvetően török sikerekkel végződtek, hiszen az EU irányába történő török exportokra (az iparcikkek és feldolgozott mezőgazdasági termékek tekintetében)

---

³⁶ Hoekman, 2005

³⁷ https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies/european-commission_hu (letöltve: 2019. 11. 10.)

³⁸ https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies/european-council_hu (letöltve: 2019. 11. 10.)

³⁹ Arian, 2003

az EU megszüntetett minden vámot, míg Törökország csupán az EU irányából érkező ipari cikkeket ismerte el vámmentesnek (sikeresen védve ezzel erősödő mezőgazdasását).⁴⁰

Szintén 1995-ben kezdődött az ankarai szerződés alatti vámunió második lépésének előkészítése, mely a vámmentességen túlnyúló módon igyekezett horizontális együttműködést kialakítani a legfontosabb stratégiai területeken, mint; Transz-Európai közlekedési hálózat, energetika, szállítmányozás, telekommunikáció, mezőgazdaság, környezetvédelem, tudomány, statisztika illetőleg elkezdődött – még ha csak elméleti síkon is – a török jogrendszer harmonizációja a Közösségi joggal. Ezen puhább szabályzásokkal az ankarai egyezmény valóban mérföldkő státuszt kapott, és már 1995-ben világossá vált, hogy a török csatlakozás a láthatárra került.⁴¹

Az ankarai integrációs lépések utolsó lépcsőjeként 1995 végén a tárgyalást koordináló szervek a török piaci nyitást támogató, 2,22 milliárd Euró⁴² támogatást állapítottak meg a törökök javára, a kapitalizálódás által támasztott nehézségek, infrastruktúrafejlesztés és felzárkóztatás jogcímen.

Ezen események nyomán az Európai Bizottság 1997-ben elismerte Törökország csatlakozási jogát az Európai Unióhoz.⁴³ Ezen jogot 1999-ben deklarálta valójában, az éves jelentésében, melyben Törökország a csatlakozási opcióiról nyilatkozott. Ezzel új fejezete kezdődött a közösségi – török kapcsolatoknak, mely fejezet a mai napig lezáratlan.

---

⁴⁰ Rubin, 2003

⁴¹ Piris, 2011

⁴² Újból, valójában itt is az ECU-ról beszélünk, azaz European Currency Unit-ról, amely az Euró elődje volt még csak ekkor.

⁴³ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/countries/detailed-country-information/turkey_en (letöltve: 2019. 11. 10)

6. A TÖRÖK CSATLAKOZÁS ÉS DILEMMA – A CSATLAKOZÁSI FELTÉTELEK ELEMZÉSE

6.1. Koppenhágai kritériumok és Törökország

Az Európai Unió a keleti blokk leomlásával nyomás alá került. Ekkor merült ugyanis fel, hogy a Szovjet blokk alól kilépő, demokratizálódó államok a nyugati integráció, OECD, NATO, valamint az EU tagság útjára lépjenek. Ezen változás egyben azt is jelenítette, hogy olyan államok is célba vették a tagságot, akik nem álltak készen arra. Mindezen viszonyok felállása előtt az Európai Unióról szóló Szerződés értelmében (EUSZ) a csatlakozási kérelem előfeltétele az volt, hogy a 2. cikkben foglaltakat „Az Unió az emberi méltóság tiszteletben tartása, a szabadság, a demokrácia, az egyenlőség, a jogállamiság, valamint az emberi jogok – ideértve a kisebbségekhez tartozó személyek jogait – tiszteletben tartásának értékein alapul. Ezek az értékek közösek a tagállamokban, a pluralizmus, a megkülönböztetés tilalma, a tolerancia, az igazságosság, a szolidaritás, valamint a nők és a férfiak közötti egyenlőség társadalmában.”⁴⁴ a csatlakozni kívánó európai államnak el kellett fogadnia.⁴⁵

Mindezen követelmények azonban egy olyan államközösség alapjául szolgáltak, akiknek a demokratikus együttélés, és piaci integráció nem volt új, így felkészültek voltak arra. Annak érdekében, hogy a csatlakozni kívánó államok is felkészülhessenek, az Európai Tanács (ET) 1993-ban Koppenhágában négy kritériumot hozott a csatlakozni kívánó államok számára, valamint egyet támasztott saját magával szemben.

1. A demokráciát, a jogállamiságot, az emberi jogokat, valamint a kisebbségek tiszteletét és védelmét garantáló intézmények szilárdsága.
2. Működő piacgazdaság megléte, illetve a kihívások felvállalása, amelyeket az unió egységes piacán belüli versengés és a piaci erők jelentenek.

---

⁴⁴ EUSZ 2. cikk

⁴⁵ EUSZ 49. Cikk - Bármely olyan európai állam kérheti felvételét az Unióba, amely tiszteletben tartja a 2. cikkben említett értékeket, és elkötelezett azok érvényesítése mellett

3. A közösségi jogszabályokból fakadó jogok és kötelezettségek vállalásának képessége.
4. A politikai, gazdasági és monetáris egységre való törekvéssel történő azonosulás.
5. Az Unió képessége új tagállamok befogadására az európai integráció lendületének fenntartása mellett.

Mindezen kritériumok két évvel később kiegészültek Madridban, szintén a tanács ülése nyomán, s a csatlakozni kívánó tagállammal szemben felállt az hatodik kritérium:

6. A csatlakozó országoknak meg kell erősíteniük adminisztratív kapacitásukat.

Mindezen kritériumok mellé a Tanács (nem az ET) a felirati ülésein benchmarkot is állított: „A tárgyalások előrehaladása az *acquis* beépítésétől függ a tagjelölt országok nemzeti jogrendszerébe, és főként a hatékony megvalósítására és érvényre juttatására való képességüktől.”⁴⁶ Mely értelmében a hármas pont implementálása alkotja a mérhető haladást a csatlakozni kívánó állam belépési folyamatának tekintetében. Egyesek szerint ez egy hetedik szempont, a dolgozat értékelése szempontjából leginkább azonban egy teljesítménymutatót jelent.

Beszélhetünk-e tehát arról, hogy Törökország teljesíti a fenti kritériumokat?

1. Jelen pillanatba pont ezen első pont a legkérdőjelesebb. Egyrészt ez az a pont, ahol a közvélemény a legerősebb befolyással bír, másrészt a közvéleménnyel összhangban ez az a pont, ahol a legtöbb kivetnivalóról beszélhetünk. A jogállamisággal kapcsolatban az álláspont, hogy ugyan az ország progresszív vonalat képviselt, azonban Erdogan autokrata lépései a 2016-os puccskísérlet után megnehezítik a világos döntéshozást a kérdésben.⁴⁷ Mindemellett az emberi jogok, illetve a kisebbségi jogok kapcsán három problémát is megemlítek, melyből kettővel később mélyebben is foglalko: a kurd és örmény

---

⁴⁶ Az Európai Unió Tanácsának felirati ülése, 2000. július

⁴⁷ Naylor, Morris, 2016

nemzetiségekkel való török viszony, illetve a ciprusi – görög krízis is aláássa az első koppenhágai kritérium teljesülését.⁴⁸

2. Talán ez az a pont Törökország és a csatlakozási feltételek tekintetében, amire azt mondhatjuk, hogy kimagaslóan teljesítve vannak. A 2018-as OECD jelentés szerint az ország gazdasága gyors ütemben nő, munkahelyek létesülnek, 2016 óta a makroökonómiai hatások erősen érvényesülnek (tehát beszélhetünk piacgazdaságról), a belső gazdaság egyensúlyáról, fenttartható gazdasági növekedőről, növekvő export mutatókról, és a KKV szektor fejlődéséről. Összességében tehát ezen kritérium teljesítettnek tekinthető.⁴⁹
3. Ezen koppenhágai kritérium, az elsőhöz hasonlóan egy igen fejletlen szituációt mutat. Jelen fejezetben azonban nem célunk sem ezt, sem a hozzá tartozó teljesítménymutatót elemezni, hiszen erre – esettanulmány jelleggel – egy másik fejezetben fogok kitérni.
4. Ezen pont a koppenhágai rendszer tekintetében sokkal inkább irányelv, mint kézzelfogható tennivaló. Törökország rendíthetetlen a politikai és gazdasági egység kialakításában Európával, még akkor is, ha az utóbbi időben nem feltétlenül ezt mutatja a belpolitikai helyzet. Így tehát az ankarai egyezmény keretében végrehajtott vámunió megvalósítása szilárd és biztos alap a piaci integráció felé, illetve a Kiegészítő Protokoll által bemutatott integrációs lépések ezen jóval túl mutattak. Ezeknek a fényében, ugyan, ha Törökország nem is legfényesebben ragyogó demokrácia, a hajlandóságot az európai integrációra nem tagadhatjuk le.
5. Ezen, nem a csatlakozni kívánó állam, hanem az EU-val szemben támasztott pontról pontosan az EU növekedési dilemmájával kapcsolatban nyilatkoztam már az előbbieken – a pont adott, az EU-nak bővülnie *kell*.⁵⁰
6. Végül néhány szó az adminisztratív kapacitás kérdéséről az ország tekintetében: a török gazdaság növekedésével, Erdogan késő kemalista lépései

---

⁴⁸ <https://www.al-monitor.com/pulse/originals/2017/06/turkey-european-union-relations-possible-collision.html> (letöltve: 2019. 11. 15.)

⁴⁹ <http://www.oecd.org/economy/surveys/Turkey-2018-OECD-economic-survey-overview.pdf> (letöltve: 2019. 11. 15.)

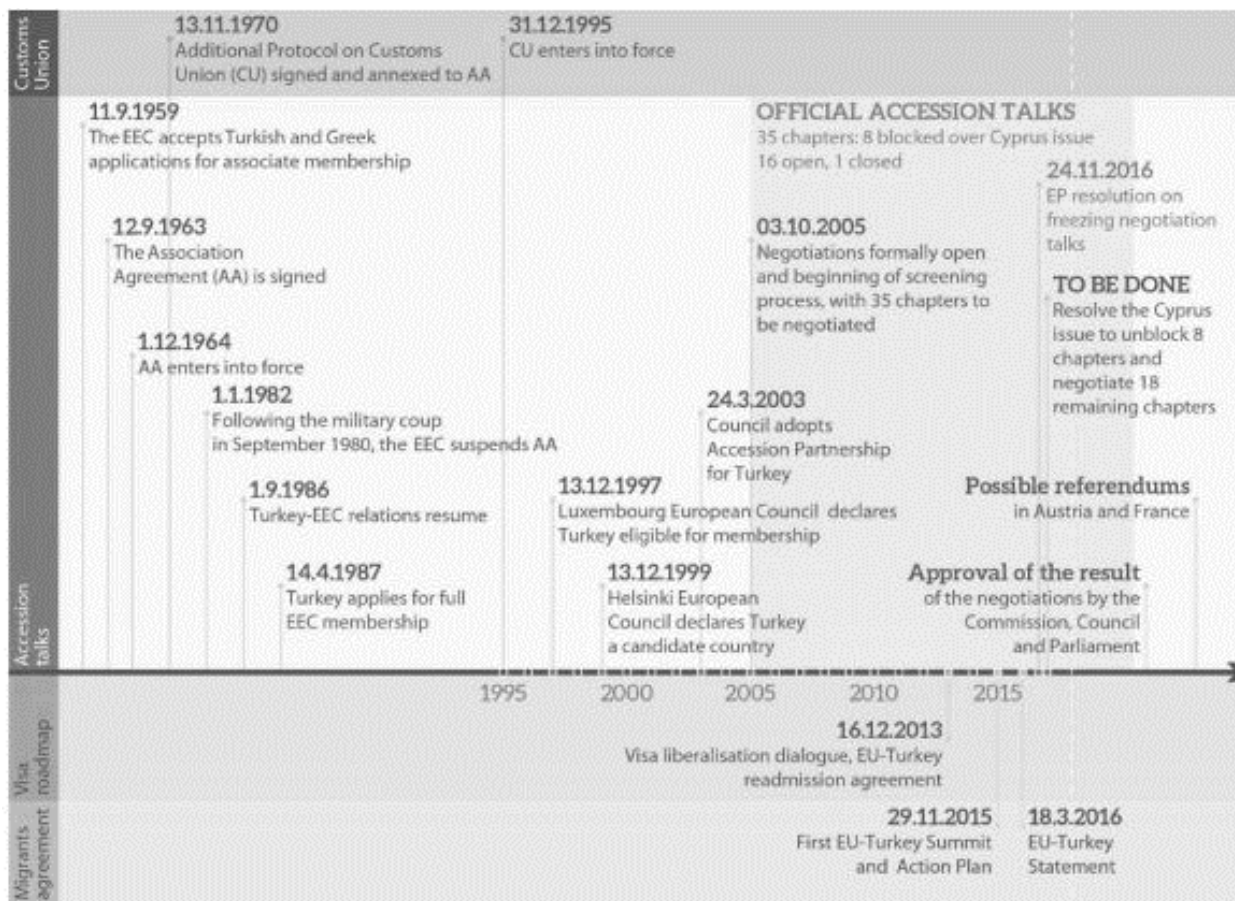
⁵⁰ <https://www.consilium.europa.eu/hu/policies/enlargement/> (letöltve: 2019. 11. 15.)

indokolttá tették az államapparátus fejlesztését, s holott nem beszélhetünk kellő cizelláltságról, mindenképpen el kell ismerjük az efelé tett lépéseket.

6.2 Az Európai Parlament hozzáállása a Török csatlakozáshoz

A leghevesebb viták természetesen a Török csatlakozásról az utóbbi években ez egyre inkább fokozódott, és az egyes vezetők mögötti frakciók adott vélemények mögött csoportosulnak. Fontos ezt a viszonyt vizsgálnunk, hiszen az Európai Parlament az a hely, ahol a politikai vélemények ütköztetése történik nap mint nap.

Ezen viszony megértése leginkább a ma fennálló szituációt segít értelmezni a legjobban. Fontos látnunk, hogy itt valóban egyoldalú hozzáállásról beszélünk, hiszen Törökországnak aligha van beleszólása az EP berkein belül zajló folyamatokban, hiszen nem EP tag. Pozitív azonban, hogy a Parlament rendkívül jól értelmezhető dokumentumokat bocsájt ki, melyben tényszerűen értelmezi a helyzetet.

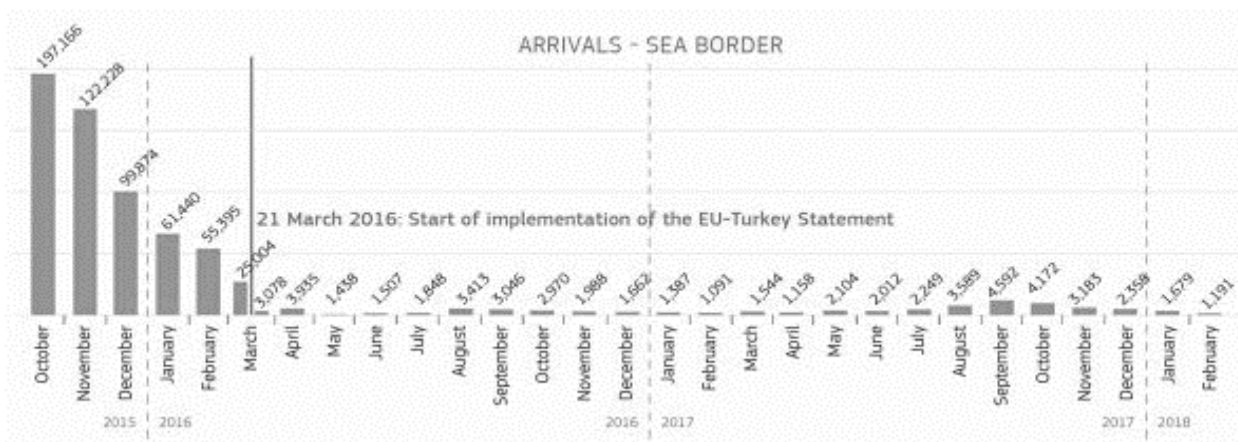

ábra 1 - Az Unió és Törökország kapcsolata (idővonal, angol) – Forrás: European Political Science Review

A politikai csoport, öt kérdéskör köré rendeződik. Az első – nyilvánvaló módon, ahogyan azt az előző fejezetben is írtam, a jelenlegi kapcsolat, illetve a fennálló kapcsolat romlása az EU és Törökország között. Ennek háttérében Erdogan 2018-as újraválasztása áll, melyet a 2016-os puccskísérlet előz meg. Erre a puccsra Erdogan egy olyan alkotmányos reformmal válaszolt, mely Törökország közbiztonságát az ő pozíciójának megerősítésével fordította abba az irányba, melyet az EP nem tart sem demokratikusnak, sem a hosszútávú integráció felé mutatónak. 2015-ben az EP szintén aggasztónak találta az újságírók koholt vádak mentén történő bíróság elé állítását majd elítélését.

Emellé érkezett 2016-ban az a migráns válság, mely Törökország közbiztonságát rohamosan rontotta, s mely mellett Törökország még így is nagy számban fogadott be migránsokat. Erre egyébként az EP, a mai napig pozitívan tekint: Törökország

egyességre lépett az EU-val ezt illetően, illetve az összes, az EU-ba Török határokon keresztül illegálisan érkezett migránst visszafogadta az országba.⁵¹

ábra 2 -Érkező migránsok száma az Égei tengeren Törökország felől (idővonal, angol) - Forrás: Európai Tanács, 2018

A harmadik pont, ahol az EP – illetve egyes frakciók – problémákat vélnek felfedezni, az az, hogy Erdogan olyan szövetségekre lép, illetve olyanokat szakít meg melyek a nyugati integráció helyett, keletre pozícionálják az országot. Így erősödnek az orosz kapcsolatok, fegyvervásárlás és nyersanyagimporton keresztül, mely közben a kialakult szíriai válság során az ország egyes amerikai szövetségeit felszámolta, és offenzívát indított az országban.⁵²

A negyedik pont, mely mindezen események fényében formálja a Parlamentben létrejövő vitákat pont Törökország státusztával foglalkozik: 2016 óta az EU-nak több oszlopos tagja formált álláspontot a csatlakozási folyamat ellen. Ausztria 2016-ban emelte fel hangját, azonban a brit kilépési referendum fényében fontos volt a nyitottság, így a tárgyalások folytatódhattak. Ugyanebben az évben a Dán Liberális Párt is hangot adott félelmeinek a csatlakozással szemben. Ezekkel összhangban, Merkel már 2010-ben, Nicholas Sárközy 2011-ben illetve a Tanács 2016 decemberében is kimondta: a csatlakozási tárgyalás nem kizárólagosan a csatlakozással érhet véget. 2017-ben Merkel a Német választásokon már kampányolt

⁵¹ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_16_582 (letöltve: 2019. 11. 16.)

⁵² <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20191017IPR64569/meps-call-for-sanctions-against-turkey-over-military-operation-in-syria> (letöltve: 2019. 11. 16.)

is azzal, hogy leállítja a tárgyalásokat⁵³ 2018-ban, Macron megválasztásakor Erdogan Franciaországba látogatott, ahol a francia államfő már egy alternatív csatlakozási irányról is beszélt.⁵⁴ Ezekről a politikai véleményektől függetlenül, a csatlakozási tárgyalás, noha arra a 2005-ös keretszerződés lehetőséget is ad, soha nem lett felfüggesztve. Erdogan 2018 márciusában megerősítette szándékát a teljes csatlakozás irányába, és változásokat ígért azokban a kérdésekben, melyek a legégetőbbek az EU tekintetében.⁵⁵ Ezen ígérek azonban nem teljesültek, így 2018 októberben az EP megtagadta a 70 millió Eurós csatlakozás támogatás folyósítását.⁵⁶

Az utolsó – rendkívül érdekes – EP téma az asztalon a kivételes török státusz, egy Egyesült királyság kilépésének tükrében. Ez egy rendkívül érdekes jövőkép, melyet Juncker tárt a világ elé nem olyan régiben, s mely szerint az Egyesült Királyság és Törökország az EU vonzaskörében maradhatnak, az EU törekedne arra, hogy számukra hasonló szabályozási környezetet alakítson ki, mely egy szimbiózis lenne minden fél számára.⁵⁷ Ez természetesen egy igen progresszív gondolkodás, azonban sokban függ mind a brit kilépési tárgyalások kimenetelétől⁵⁸, illetve a török csatlakozási tárgyalások kimenetelétől is.

Látnunk kell emellett, hogy a királyság soha nem emelte fel hangját a török csatlakozással szemben, sőt, valójában támogatta azt. Jelen pillanatban arról is beszélhetünk, hogy a két ország között – az EU-hoz való viszonyuk – tükrében felélénkült a kapcsolat.⁵⁹ Annyi biztos, hogy a britek különösebb késlekedés nélkül

---

⁵³ https://www.lepoint.fr/monde/erdogan-a-paris-une-visite-sous-le-sceau-du-pragmatisme-05-01-2018-2184148_24.php (letöltve: 2019. 11. 16.)

⁵⁴ <https://www.reuters.com/article/us-france-turkey/frances-macron-urges-continued-eu-ties-with-turkey-idUSKCN1BI0SQ> (letöltve: 2019. 11. 16.)

⁵⁵ <https://www.independent.co.uk/news/world/europe/erdogan-turkey-eu-full-membership-european-union-commitment-president-a8274166.html> (letöltve: 2019. 11. 16.)

⁵⁶ http://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2018-0365_EN.html?redirect (letöltve: 2019. 11. 16.)

⁵⁷ <https://www.wsj.com/articles/eu-chief-juncker-suggests-alternative-to-bloc-membership-1481305515> (letöltve: 2019. 11. 16.)

⁵⁸ https://ec.europa.eu/commission/brexit-negotiations_en (letöltve: 2019. 11. 16.)

⁵⁹ Ülgen, 2019

közelítették meg a törököket, felajánlva a speciális együttműködés lehetőségét az EU-ból való kilépésük után.⁶⁰

Mindezen folyamatoktól függetlenül, az összes kiadott EP dokumentum azzal zárul, hogy Törökország teljes csatlakozása a mai napig elsődleges szempont, így az EU megtesz ezért mindent, és ha Törökország is partner, a csatlakozás megvalósulhat.⁶¹

6.3 Az *acquis communautaire* integrációja – esettanulmány a 2018-as jelentés nyomán

Az *acquis communautaire*, avagy közösségi jog integrációja az az út, melyen keresztül a csatlakozni kívánó állam eljuthat az EU-s tagságig. Az összes tagjelölt tekintetében, a Bizottság minden évben jelentést készít, melyben átfogóan értékeli a közösségi jog integrációját a jelölt tekintetében, és megküldi azt a Parlamentnek, a Tanácsnak és az albizottságoknak. Az alábbiakban, Törökország tekintetében egy összefoglaló táblázat kerül összeállításra, a közösségi jog 33 területének integrálására vonatkozóan, esettanulmány jelleggel.⁶²

A mellékletben található „ábra 3” elnevezésű táblázat rövid értékelése: 8 fejezet befagyasztva, 1 sikeresen lezárva, 10 nyitva, 14 megnyitásra várva. Ennek a mérlegnek a másik oldalán 7 jól előkészített, 12 mérsékelten előkészített, 4 nehezen befogadható, 7 némileg előkészített, 3 pedig teljesen összehangolva a közösségi joggal.

Az esettanulmány nyomán tehát elmondhatjuk, hogy a csatlakozási kísérlet komoly lemaradásban van, illetve, hogy Törökországnak, amennyiben szándékát komolyan gondolja, az említett területeken – a Bizottsági javaslatok nyomán – rengeteget kell

---

⁶⁰ <https://www.ft.com/content/61936f1c-5900-11e8-b8b2-d6ceb45fa9d0> (letöltve: 2019. 11. 16.)

⁶¹ Political reflection on the future of the European Union (<https://www.consilium.europa.eu/en/policies/eu-future-reflection/>, letöltve, 2019. 11. 16.)

⁶² COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT, Turkey 2018 Report, EUROPEAN COMMISSION, 2018 (letöltve: <https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/20180417-turkey-report.pdf>, 2019. 11. 16.)

dolgozni az elkövetkezendő években, hiszen komoly a lemaradása és sok a feladata. A török csatlakozás legfőbb politikai akadályai.

6.4 Bilaterális viszonyok

Mindemellett szintén fontos a már meglévő tagok hozzáállása a török csatlakozáshoz; ezen tekintetben nem vagyunk azonban szerencsések, hiszen nem minden tagállam nyilatkozott arról közvetlenül, hogy szeretné-e Törökországot az egyesülésben látni, vagy sem.

Igen (47)	ALDE
	Iveta Grigule-Pēterse (Litvánia), Jozo Radoš (Bosznia és Hercegovina), Marie tje Schaake (Hollandia), Ivo Vajgl (Szlovénia), Hilde Vautmans (Belgium)
	ECR
	Anna Elżbieta Fotyga (Lengyelország), Ryszard Antoni Legutko (Lengyelország), Charles Tannock (Egyesült Királyság)
	EFDD
	Fabio Massimo Castaldo (Olaszország)
	PPE
	Michèle Alliot-Marie (Franciaország), Laima Liucija Andrikiene (Litvánia), Elmar Brok (Németország), Michael Gahler (Németország), Tunne Kelam (Észtország), David McAllister (Németország), Alojz Peterle (Szlovénia), Julia Pitera (Lengyelország), Kārlis Šadurskis (Litvánia), Anders Sellström (Svédország), Renate Sommer (Németország), Jaromír Štětina (Csehország), Dubravka Šuica (Horvátország), Bogdan Andrzej Zdrojewski (Lengyelország), Željana Zovko (Bosznia és Hercegovina)
	S&D

	Francisco Assis (Portugália), Goffredo Maria Bettini (Olaszország), Victor Boștinaru (Románia), Tanja Fajon (Szlovénia), Knut Fleckenstein (Németország), Eugen Freund (Ausztria) , Doru-Claudian Frunzuliță (Románia), Agnes Jongerius (Hollandia), Javi López (Spanyolország), Andrejs Mamikins (Litvánia), Clare Moody (Egyesült Királyság), Pier Antonio Panzeri (Olaszország), Ioan Mircea Pașcu (Románia), Tonino Picula (Horvátország), Kati Piri (Hollandia), Ulrike Rodust (Németország), Janusz Zemke (Lengyelország) VERTS/ALE Barbara Lochbihler (Németország), Tamás Meszerics (Magyarország), Michel Reimon (Ausztria), Alyn Smith (Egyesült Királyság), Jordi Solé (Spanyolország), Bodil Valero (Svédország)
Nem (7)	ALDE Ilhan Kyuchyuk (Bulgária) EFDD James Carver (Egyesült Királyság) ENF Mario Borghezio (Olaszország), France Jamet (Franciaország) NI Georgios Epitideios (Görögország), Dobromir Sośnierz (Lengyelország) PPE Asim Ademov (Bulgária)
Tartózkodik (10)	ECR Marek Jurek (Lengyelország), Geoffrey Van Orden (Egyesült Királyság) GUE/NGL Javier Couso Permuy (Spanyolország), Takis Hadjigeorgiou (Ciprus), Stelios Kouloglou (Görögország), Sabine Lösing (Németország), Marie-Christine Vergiat (Franciaország)

	PPE László Tőkés (Magyarország), Vladimir Urutchev (Bulgária)
	S&D Demetris Papadakis (Ciprus)

Alapvetően itt a Bizottság Törökországról szóló, 2018. évi jelentéséről (2018/2150(INI)) szóló külügyi bizottsági szavazás eredményeit érdemes vizsgálni, mely felfüggesztette a török csatlakozást.

Ezen számok, igen ellentmondó képet rajzolnak ki:

- Az utolsó szavazás alkalmával Törökország csatlakozása ellen voksolt:
  - Ausztria 2
  - Belgium 1
  - Bosznia és Hercegovina 2
  - Csehország 1
  - Egyesült Királyság 3
  - Észtország 1
  - Franciaország 1
  - Hollandia 2
  - Horvátország 2
  - Lengyelország 5
  - Litván 4
  - Magyarország 1
  - Németország 7
  - Olaszország 2
  - Portugália 1
  - Románia 2
  - Spanyolország 2
  - Svédország 2
  - Szlovénia 3

Szavazattal

Ez szemben áll mintegy:

- Bulgária 2
- Egyesült Királyság
- Franciaország
- Görögország
- Lengyelország
- Olaszország

-ból érkező szavazattal

Mindezek mellett tartózkodik:

- Bulgária 1
- Ciprus 2
- Egyesült Királyság 1
- Franciaország 1
- Görögország 1
- Lengyelország 1
- Magyarország 1
- Németország 1
- Spanyolország 1

A helyzet tehát egyáltalán nem tekinthető eldöntöttnek, hiszen a legtöbb ország – még ha csak csekély arányokban is – megosztott a kérdéssel kapcsolatban.

7. A TÖRÖK CSATLAKOZÁS LEGFŐBB POLITIKAI AKADÁLYAI

A csatlakozásnak természetesen nem csak technikai hátráltató tényezői is vannak, ahogyan azokról már beszélt a dolgozat az Európai Parlamenttel foglalkozó fejezetben. Ez természetesen azon az alapon áll, hogy az Unió államközössége egyfajta szemléletet, sokak szerint liberális kultúrát képvisel, s azon vezetők, akik ezen államközösség által képviselt értékek szimbólumértékű figurái (Merkel, Macron, Junker például) nem foghatnak el egy olyan országot tagként, mely kétes politikát folytat, vagy éppen rendezetlen, agresszív viszonyt ápol valamely más nemzet vagy népcsoport felé. Ezen kritérium alól egy csöppet sem mentes Törökország, hiszen több

olyan, jelenleg is fennálló problémáról beszélhetünk, melyek ezen alapelvekkel szembe mennek. Három ilyen problémát ismeretetek az alábbi fejezetben.

7.1 Törökország kapcsolata Ciprussal és Görögországgal

1960-ban Ciprus önállósodott, 1963-ban pedig a görög-ciprióták a török-cipriótákra támadtak. Törökország ekkor a ciprusi szerződést jegyző Londonhoz fordult, akitől kérte, hogy a kisebbségek megszárlását állítsa le. London az ENSZ segítségével 1964-ben békefenntartókat rendelt ki, akik végrehajtottak az intézkedéseket – Ezzel összhangban az USA felszólította Törökországot; az ENSZ nem támogatja a török katonai beavatkozást az országban.⁶³ 1967-ben ciprusi hatalomátvétel történt egy görög katonai junta által, mely – magától értetődő módon – támogatta a görög nacionalizmust. 1974-ben a ciprusi nemzeti gárda (görög) sikertelen államcsínt követett el, mely nyomán Ankara újabb beavatkozást kért az angoloktól, ám azok megtagadták a segítséget. Az ekkor posztón lévő Ecevit benyomult a szigetre.

A török hadsereg benyomult, és elfoglalta az ország északi harmadát. Törökország tagadja a Ciprusi Köztársaság létezését (nem ismeri el azt), holott az állam EU tag 2004 óta. A katonai benyomulás nyomán majd 1983-ban létrejövő Észak-ciprusi Török Köztársaságot csak és kizárólag Törökország ismeri el. 2004-ben a Törökök és a ciprusi török-ciprióták is támogatták az ENSZ által kidolgozott Annan tervet, mely laza államszövetséget hozott volna létre Cipruson, ami a Görög Ciprióta Állam és a Török Ciprióta Állam konföderációjából állt volna, korlátozott hatáskörű közös kormányzattal.⁶⁴ Ezt a tervet azonban a görög ciprióták nem fogadták el.

Röviden összefoglalva, ennek a status quo-ja a mai néven is ciprusi válságnak nevezett szituáció, melyben az ország északi részén elterülő államot csak Törökország ismeri el, míg az ENSZ de jure fogadja el a Ciprusi szuverenitást.

---

⁶³ Flesch, 2007

⁶⁴ Annan, 2004

Ezen probléma azt jelenti, hogy Törökországnak ugyan nincs területi követelése egy másik EUs tagállammal szemben, azonban létrehozott, támogat és elismer nemzetközileg egy olyan bábállamot, melynek van. Ez kizárólagos politikai összeférhetetlenség, melyet az EU politikai rendszere képtelen elismerni. Ennek következtében, Ciprus hátráltatja a török csatlakozást, annak reményében, hogy ezt a vitást kérdést rendezni tudja.

A görög – török kapcsolatokat még régebbre visszamenően jellemzi az agresszió és rengeteg vitás kérdés. A görögök, függetlenségük óta ellenségként tekintenek a törökökre, hiszen többszáz évig oszmán elnyomás alatt éltek. Az újkorra ez azonban politikailag megfordulni látszott nem olyan régen, azonban még mindig nem beszélhetünk az EU által elvárt jószomszédi viszony meglétéről. Jelenleg a legtöbb problémát a tengeri területek, valamint a légtér által okozott viták szítják. Törökország ugyanis mind vízen, mind a levegőben rendszeres és kelletlen vendég a görögöknél, legyen szó akár kisebb tengeri konfliktusokról⁶⁵, vagy engedély nélküli berepülésekről.⁶⁶ Megjegyzendő, hogy a török agitáció nem marad válasz nélkül; legutóbb egy görög hajó nyitott tüzet, egy nemzetközi vizeken közlekedő török szállítóhajóra Rodosz mellett.⁶⁷

Összefoglalva tehát Törökország nem rendezi hatékonyan a szomszédos EU tagországokkal való viszonyát, melynek következtében azok minden eszközt – ideértve jogi és politikai eszközöket – megragadnak annak érdekében, hogy ellehetetlenítsék, de mindenképpen lassítsák a csatlakozási folyamatot.

---

⁶⁵ <http://www.hurriyetdailynews.com/turkish-cargo-ship-greek-warship-collide-in-aegean-131299> (letöltve: 2019. 11. 16.)

⁶⁶ <http://www.hurriyetdailynews.com/turkish-cargo-ship-greek-warship-collide-in-aegean-131299> (letöltve: 2019. 11. 16.)

⁶⁷ <https://www.trtworld.com/turkey/greek-coast-guard-opens-fire-on-turkish-cargo-ship-in-aegean-392827> (letöltve, 2019. 11. 16.)

7.2 Orhan Pamuk, a 301-es cikk és az újságírók bebörtönzése Erdogan alatt

A másik vitás kérdés, röviden ismertetve, hogy a török büntetőkódex egy paragrafusa, a 301-es cikk kimondja, hogy aki megsérti a „törökséget, a Köztársaságot vagy a Török Nagy Nemzetgyűlést, az hát hónaptól három évig terjedő börtönbüntetéssel sújtható” – ezen rendelkezés alapvetően értelmezhető a szólásszabadságot korlátozó intézkedésként, de ennek ex jure értelmezése nem alkotja a kutatás célját. Annál inkább Ferit Orhan Pamuk említése, aki Nobel díjas török íróként elismerte az örmény népirtás tényét, mely miatt az említett büntetőjogi paragrafus alapján indítottak pert és ítélték el.⁶⁸ Ezt, az akkori csatlakozásügyi biztos, Olli Rehn elfogadhatatlannak nevezte, melyet heves nemzetközi tiltakozás is kísért, azaz a közvélemény is korbácsolta a török kormányt. 2008 szerencsére nem múlt el változás nélkül, hiszen az akkori miniszterelnök, Abdullah Gül kijelentette, a törvényt meg fogják változtatni, mely 2008 áprilisában meg is történt. Ezen változások mellett már nem a törökséget, hanem a török nemzetet említi a rendelkezés első fele, mely sérelmemre hivatkozva ehét valaki ellen pert indítani, de csak az igazságügyi miniszter jóváhagyásával, mely mellett is 2 év lesz a maximálisan kiszabható büntetés.⁶⁹

Sajnálatos módon, a javuló tendenciák 2016-ban újabb fordulatot vettek, mikor közel 260 újságíró ellen emeltek vádat, vagy börtönözték be őket, mely már Erdogan alatt idézte a szólásszabadság semmibevételnek korát. Legfőképpen tényfeltáró újságírókat (akik a 2016-os puccs kapcsolatában nyomoztak) valamint kurd újságírókat érintett az eset, melyben a vádat a török terrorellenes törvény, illetve a büntetőkódex vonatkozó terrorellenes részei képezték.⁷⁰ Az EP, az esetben hangot adott véleményének, és kifejezte kétségeit a bebörtönzött újságírókkal szemben, ennek állásfoglalásában adva hangot, melyben különös tekintettel kritizálta a 2014-es feljelentéseket is, kimondva azok inkompatibilitását az Európai Unió értékrendekkel,

---

⁶⁸ Göknar, 2012

⁶⁹ <http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/europe/7375327.stm> (letöltve: 2019. 11. 16.)

⁷⁰ Committee to Protect Journalists, 2017

illetve a média és szólásabadsággal. Megjegyzendő, hogy ezen kritikákat Erdogan elutasította.⁷¹

7.3 Az Európai Parlament szavazása a csatlakozási folyamat felfüggesztéséről

A fent említett helyzet sajnos semmit nem javult a közelmúltban, sőt valójában romlott. Három olyan kiemelkedő panasza lett az Európai Uniónak, különösen az EP-nek, mely eddig nem látott módon hátráltatja a csatlakozási tárgyalásokat:

1. A demokratikus alkotmány hiánya – a jogállam és emberi jogok figyelmen kívül hagyása, diszkrimináció, illetve a hatalommal való visszaélés, valamint a szólás és sajtószabadság hiánya
2. Tömeges feljelentések, valós bizonyítékok nélkül
3. A szíriai katonai beavatkozás

Mindezen pontok miatt a Parlament, 2019. szeptember 30-án 370 igen, 109 nem és 143 tartózkodás mellett szavazott a csatlakozási folyamat felfüggesztését illetően. Több parlamenti képviselő is nyilatkozott közvetlenül a szavazás után, mely planetáris gyűlés alatt is ütköztették véleményüket.⁷² Kati Piri szerint a pozitív szavazásnak, mely felfüggesztheti a csatlakozási tárgyalásokat két fő oka volt „egyrészt az Európai Uniónak ki kell állni önnön értékrendje mellett. A második ok, amely a jelentésben [jelentés az ülésről] is olvasható, hogy segítenünk kell a demokrácia kialakulását az országban, és ez nem az az időpont, amikor magukra hagyhatjuk őket”⁷³ Renate Sommer Néppárti képviselő szerint „Törökország csatlakozása lehetetlen, különösen mióta az új alkotmány hatályba lépett, hiszen ez az alkotmány anti-demokratikus, ami azt jelenti, hogy anit-európai”⁷⁴. Más, mérsékeltebb képviselők máshogy látják a

---

⁷¹ (2014/3011(RSP)), http://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2015-0014_EN.html?redirect (letöltve: 2019. 11. 16.)

⁷² <https://www.euronews.com/2019/03/13/european-parliament-calls-for-suspension-of-turkey-eu-accession-talks> (letöltve: 2019. 11. 16.)

⁷³ Kati Piri interjú, Euronews, 2019.09.30

⁷⁴ Renate Sommer interjú, Euronews, 2019.09.30

szituációt, s az Európai Unió keretrendszere, illetve az ismert történelmi tények valójában is ezt látszanak igazolni; „Számomra a tárgyalás még mindig nyitva áll. Ez nem jelenti a tárgyalások végét, csupán egy jelet Törökország vezetői számára arról, hogy megfelelnek a demokratikus alapelvekről, a jogállamiságról, arról, amit az Európai Unió jelképez”.⁷⁵

Az Európai Unió szerveinek összhangja nem teszi lehetővé azt, hogy egy szerv döntsön valamilyen ügyben. A tárgyalási folyamatokról az EP döntés értelmében az Európai Tanácsban ülő tagállami kormány és államfők fognak dönteni.

Ettől függetlenül az utolsó pont nyomán a Tanácsban (Európai Unió Tanácsa) ülő külügyminiszterek megfelelő szankciót találtak a szíriai helyzet orvoslására, amikor felfüggesztették a fegyverexportot Törökország irányában.⁷⁶ Megjegyzendő, hogy a fentebb ismertetett kapcsolatok tekintetében ez amolyan tessék-lássék szankció, hiszen Törökország fegyverellátása már rég nem az Európai fegyverszállítókön (Egyesült Királyság, Franciaország, Németország) múlik, hiszen Oroszország kellő mennyiséget tud a rendelkezésére bocsájtani.

Összességében tehát egyre inkább kifelé áll a székérúd az ország számára, s kérdés hogy a helyzet menthető-e, legalább annyira, mint hogy meg akarja-e ezt menteni Törökország.

---

⁷⁵ Rebecca Harms interjú, Euronews, 2019.09.30

⁷⁶ <https://www.politico.eu/article/eu-finds-agreement-on-turkey-but-only-just-bloc-foreign-ministers-incursion-north-syria/>

8. A KUTATÁSI KÉRDÉSEK MEGVÁLASZOLÁSA

8.1 Első hipotézis

A dolgozat első hipotézise szerint *Törökország csatlakozása az Európai Unióhoz lehetséges*. Ezen hipotézis a következő kérdéseket veti fel:

- Mik azok a kompromisszumok, melyeket mindenképpen meg kell hoznia az Európai Uniónak, illetve Törökországnak ahhoz, hogy ez valóra váljon?

Rengeteg ilyen kompromisszumot tárt fel a dolgozat; minden esetben az EU egy olyan előre meghatározott standarddal rendelkezik, melyet a csatlakozó tagállamnak kötelessége teljesíteni, s melyet 28 modern európai állam már sikeresen abszolválta. (mellette két másik is, Izland és Norvégia, akik úgy döntöttek hogy szuverén jogukon nem kívánnak élni a tagsággal). Ily módon gyakorlatilag nem beszélhetünk olyan területről, amellyel kapcsolatban nem Törökországnak kéne változtatnia. Nagyon sokáig megfigyelhető volt az integráció, azonban Erdogan elnökségének kezdetével három olyan pont keletkezett, melynek a csatlakozás érdekében mindenképpen meg kell változnia: az alkotmányt demokratizálni kell, a szíriai katonai beavatkozást ésszerű keretek közé kell szorítani, valamint garantálni kell a szólásszabadságot.

- Milyen történeti előélete van ennek a lehetőségnek? Mik következnek ezekből az eseményekből?

Az következik, hogy Törökország bármely irányban képes fejlődést mutatni. Láttunk igazi törekvést az európaivá válásra, csakúgy, mint a szélsőséges kicsapongásra. Jelen szituáció inkább az utóbbi irányba mutat.

- Mik azok a tényezők, melyekből az Európai Unió nem engedhet?

Ezen kutatási kérdést talán Rebecca Harms nyilatkozatával lehet a legjobban megválaszolni: az EU-nak nem szabad saját elvrendszerét feladni, képviselni kell a liberalizmust, demokráciát, szabadságot, ésszerűséget és piacgazdaságon alapuló működését. Kérdés, hogy ezen érdekek mennyire maradnak szem előtt, ha az Egyesült Királyság elhagyja a közösséget, és mennyire lesz szükségünk egy új és erős tagra.

- Mikor valósulhat meg az említett csatlakozás?

Jelen pillanatban, mérlegelve a fentebb elvégzett kutatást, nem gondolom úgy, hogy a csatlakozás akár a következő 5 évben realizálható lehetne, még ha hajlandóság és együttműködés is lenne mindkét fél között – ami jelen pillanatban nincs, az az *acquis communautaire* implementálása, ami annyira elmaradott, hogy önmagában ez a jobbra jogtechnikai feladat is éveket lenne képes felemészteni.

8.2 Második hipotézis

A dolgozat második hipotézise összefüggésben áll az elsővel, azonban külön hangsúlyt igényel; *A legtöbb csatlakozást hátráltató tényező a török szövetségi rendszer és modernizáció hiányának fényében formálódik.* Ezen hipotézis a következő kérdéseket veti fel:

- Pontosan melyek ezek a tényezők?
  - Milyen faktorok hatnak leginkább ebben a mátrixban? (társadalmi?, politikai?, vallási?, gazdasági?)

Törökország, évtizedünk második fele után egy olyan útra lépett, mely nem enged arra következtetni, hogy elkötelezett az Uniós csatlakozás mellett. Törökország szövetségi rendszerében Oroszország szerepe az utóbbi időben komolyan felértékelődött, holott az előző század alatt éppen menekült a Szovjetek elől. Mindemellert Európa kiszolgálta a legfontosabb, gazdasági igényét az országnak az ankarai egyezmény nyomán, mely alapján a számára fontos áruk, illetve a személyek mozgása jobbra biztosítva lett. Természetesen más tényezők is szerepelnek a mátrixban, hiszen az ország erős politikai változásokon kell a mai napig keresztülessen. Mindemellert a társadalmi összetétele sem feltétlenül sarkallja arra, hogy egységes arculatot tudjon mutatni, azonban ez a kutatásnak nem képezte a szerves részét. Érdekes megemlíteni a szekularizált állam modellt itt, hiszen Törökország, egy olyan 99,8%-ban muzulmán többségű ország⁷⁷, melyben az államot

---

⁷⁷ <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/tu.html> (letöltve: 2019. 11. 16.)

és vallást sikerült szeparálni, s ilyen módon ezen társadalmi vetületében az EU tagságával kapcsolatban semmilyen probléma nem merült fel.

- Melyek azok a pontok, melyeken Törökországnak a legsürgősebben változtatnia kellene annak érdekében, hogy csatlakozhasson?

Erdogan elnökségének kezdetével három olyan pont keletkezett, melynek a csatlakozás érdekében mindenképpen meg kell változnia: az alkotmányt demokratizálni kell, a szíriai katonai beavatkozást ésszerű keretek közé kell szorítani, valamint garantálni kell a szólásszabadságot. Rendeznie kell vitás kérdéseit Ciprussal és Görögországgal, hiszen a két állam már EU tag, akiknek módjukban áll teljes mértékben ellehetetleníteni a csatlakozást. Mindemellett – amennyiben a csatlakozási szándéka valós, és teljesíti az említett pontokat – kiemelt figyelmet kell fordítania a közösségi jog négy nehezen befogadható fejezetének sikeres implementálására, valamint fokozott figyelmet a 10 mérsékelten előkészítettre.

9. ÖSSZEGZÉS, KÖVETKEZTETÉSEK

Törökország tánca az európai kontinenssel többszáz évre nyúlik vissza. Letagadhatatlan, hogy nem konfliktus mentes együttélés, melynek egyik fő elszenvedője pont mi, magyarok voltunk. Ez a reláció azonban a huszadik században egyértelmű fordulatot mutatott, Törökország törekedett az európai integrációra. Tapasztalva azonban a magas elvárásokat, igyekezve azokat teljesíteni, kitetté vált önnön geopolitikai helyzetének is a közel-keleti nyersanyagok felértékelődésével.

Míndeközben látnunk kell, hogy nem csak Európa, de a világ egyik legerősebb államává nőtte ki magát – Törökország rengeteg kvalitása támadható vagy tagadható, az viszont vitathatatlan, hogy összes hánykolódása nyomán olyan vastag bőrt növesztett magának a felette összezsúpoló szuperhatalmak keresztüztében, mely során szert tett egy rendkívül erős gazdaságra és egy hatalmas hadseregre. Ezen minőségével Törökország vezetése is tisztában van, s bármennyire kecsesítő is lehet a teljes európai integráció, mérlegelnünk kell annak a lehetőségét, hogy már mindent megkapott az ország amire szüksége van, és egy olyan unió, melyben egy hatalmi pozícióját tovább emelő szituáció helyett egy olyan helyzetbe kerül, ahol a lehetőségére álló erőforrásokat a fenntarthatóság és közös fejlődés céljára kéne felhasználnia. Érdemes ezt megtenni azzal a közösséggel, amely annyi éven át elutasította, s amely magára hagyta majd minden vitás helyzetben?

Mire tehát az utolsó halkán szirénázó, távolban villogó fekete autó is elhagyta az M3-as bevezető felett átívelő hidat, s a rendőrök elkezdtek átengedni a jobbra már átfázott járókelőket a pálya felett átívelő gyaloghídon, az eszem nekem nem azon járt, hogy egy kicsit később érek haza. Leginkább arra voltam kíváncsi, vajon mi járhat Erdogan fejében, mennyire elkötelezett efelé a látszólag egyre kevésbé érdekében álló unió kialakításában?

10. Irodalomjegyzék

11. Felhasznált Irodalom

Allied Relations and Negotiations With Turkey

Andreescu, Gabriel-Incze, Éva, Szkepticizmus és optimizmus vetélkedése Románia integrációja kapcsán, 2004

Annan, Kofi, The comprehensive settlement of the Cyprus problem, 2004

Arikan, Harun, Turkey and the EU, 2003

Bozdogan, Sibel, Turkey: Modern Architectures in History, 2012

Committee to Protect Journalists, 2017

Drozdiak, William, Fractured Continent: Europe's Crises and the Fate of the West, 2017

EUROPEAN COMMISSION, COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT, Turkey 2018 Report, 2018

Flesch, István, A Török Köztársaság története, 2007

Göknar, Erdag, Secular Blasphemies: Orhan Pamuk and the Turkish Novel, 2012

Hoekman, 2005

Macfie, Alexander Lyon, The End of the Ottoman Empire, 1908-1923 (Turning Points), 1998

Mango, Andrew, Years of Strife 1960-1980, The Turks Today, 2004

Müftüler-Bac, 1997

Naylor, Hugh-Morris, Loveday, Turkey declares a state of emergency for three months, 2016

Piris, Jean-Claude, The Future of Europe: Towards a Two-Speed EU?, 2011
Political reflection on the future of the European Union

Quataert, Donald, The Ottoman Empire, 1700-1922, 2000

Rogan, Eugene, The Fall of the Ottomans: The Great War in the Middle East, 2015

Rubin, Barry, Turkey and the European Union: Domestic Politics, Economic Integration and International Dynamics, 2003

Tocci, Nathalie, Turkey's European Future, 2011

Ülgen, Sinan, Negotiating Brexit The Prospect of a UK-Turkey Partnership, 2017

Várnay, Ernő-Papp, Mónika, Az Európai Unió joga, 2005

Wilson, Jonathan, Essentials of business research, 2010

Woodhead, Christine, Suleyman the Magnificent and His Age: The Ottoman Empire in the Early Modern World, 1995

Yilmaz, Bahri, Turkey's Accession to the European Union: Political and Economic Challenges, 2012

12. Internetes hivatkozások

<http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/europe/7375327.stm> (letöltve: 2019. 11. 16.)

http://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2015-0014_EN.html?redirect
(letöltve: 2019. 11. 16.)

http://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2018-0365_EN.html?redirect
(letöltve: 2019. 11. 16.)

<http://www.hurriyetdailynews.com/turkish-cargo-ship-greek-warship-collide-in-aegean-131299> (letöltve: 2019. 11. 16.)

<http://www.hurriyetdailynews.com/turkish-cargo-ship-greek-warship-collide-in-aegean-131299> (letöltve: 2019. 11. 16.)

<http://www.oecd.org/economy/surveys/Turkey-2018-OECD-economic-survey-overview.pdf> (letöltve: 2019. 11. 15.)

https://ec.europa.eu/commission/brexit-negotiations_en (letöltve: 2019. 11. 16.)

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_16_582 (letöltve: 2019. 11. 16.)

https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/countries/detailed-country-information/turkey_en (letöltve: 2019. 11. 10)

<https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/20180417-turkey-report.pdf> (letöltve: 2019. 11. 16.)

https://eeas.europa.eu/delegations/morocco/4347/morocco-and-eu_en (letöltve: 2019. 11. 10)

<https://eurodad.org/Entries/view/1547086/2019/09/12/A-new-European-Commission-What-are-the-implications-for-Development-Finance-in-the-next-five-years> (letöltve: 2019. 11. 08.)

https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies/european-council_hu (letöltve: 2019. 11. 10.)

https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies/european-commission_hu (letöltve: 2019. 11. 10.)

<https://www.al-monitor.com/pulse/originals/2017/06/turkey-european-union-relations-possible-collision.html> (letöltve: 2019. 11. 15.)

<https://www.businessinsider.nl/most-powerful-militaries-in-the-world-ranked-2019-9?international=true&r=US> (letöltve: 2019. 11. 08.)

<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/tu.html> (letöltve: 2019. 11. 16.)

<https://www.consilium.europa.eu/en/policies/eu-future-reflection/>, letöltve, 2019. 11. 16.)

<https://www.consilium.europa.eu/hu/policies/enlargement/> (letöltve: 2019. 11. 15.)

<https://www.euronews.com/2019/03/13/european-parliament-calls-for-suspension-of-turkey-eu-accession-talks> (letöltve: 2019. 11. 16.)

<https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20191017IPR64569/meps-call-for-sanctions-against-turkey-over-military-operation-in-syria> (letöltve: 2019. 11. 16.)

<https://www.ft.com/content/61936f1c-5900-11e8-b8b2-d6ceb45fa9d0> (letöltve: 2019. 11. 16.)

<https://www.independent.co.uk/news/world/europe/erdogan-turkey-eu-full-membership-european-union-commitment-president-a8274166.html> (letöltve: 2019. 11. 16.)

https://www.lepoint.fr/monde/erdogan-a-paris-une-visite-sous-le-sceau-du-pragmatisme-05-01-2018-2184148_24.php (letöltve: 2019. 11. 16.)

<https://www.politico.eu/article/eu-finds-agreement-on-turkey-but-only-just-bloc-foreign-ministers-incursion-north-syria/> (letöltve: 2019. 11. 16.)

<https://www.reuters.com/article/us-france-turkey/frances-macron-urges-continued-eu-ties-with-turkey-idUSKCN1BI0SQ> (letöltve: 2019. 11. 16.)

<https://www.trtworld.com/turkey/greek-coast-guard-opens-fire-on-turkish-cargo-ship-in-aegean-392827> (letöltve, 2019. 11. 16.)

<https://www.wsj.com/articles/eu-chief-juncker-suggests-alternative-to-bloc-membership-1481305515> (letöltve: 2019. 11. 16.)

https://1997-2001.state.gov/regions/eur/rpt_9806_ng_turkey.pdf (letöltve: 2019.11.09)

13. Melléklet

Közösségi jogi fejezet címe	Bizottsági értékelés 2018-ban	Javasolt lépések	Fejezet státusza
1. Áruk szabad mozgása	Jól előkészített	Újra gondolni a lokalizációs műveleteket, megfelelő beruházási környezetet kialakítani, tovább integrálni ezen fejezetet a gyógyszeripar tekintetében	Fejezet befagyasztva, 2006.12.11
2. Munkavállalók szabad mozgása	Nehéz befogadtatni	Nincs előrelépés, a fejezet kori szakaszban áll	Vizsgálat lezárva, megnyitásra vár
3. Vállalatalapítás joga és a szolgáltatások szabadsága	Nehéz befogadtatni	Egységes szabályzóhatóságot felállítani, összehangolni a Szolgáltatási Direktívával illetve a határon túli szolgáltatások rendszerével	Fejezet befagyasztva, 2006.12.11
4. Tőke szabad áramlása	Mérsékeltlen előkészített	Akciótervet készíteni az ingatlanpiac nyitásáról, fokozni az átláthatóságát, tovább integrálni ezen fejezetet a terrorizmus finanszírozása, illetve a pénzmosás elleni törvényhozással	Vizsgálat lezárva, megnyitásra vár
5. Közbeszerzés	Mérsékeltlen előkészített	Áttekinteni a közbeszerzési törvényeket, eltörölni a belföldi ár előnyöket, közbeszerzési vizsgálati hatóságot létesíteni	Vizsgálat lezárva, megnyitásra vár
6. Társasági jog	Összehangolva az acquis-val	A közösségi jog általi számviteli rendszerek (IFRS) jogtechnikai integrációját folytatni	Fejezet megnyitva, 2008.6.17
7. Szellemi tulajdon törvényi szabályozása	Jól előkészített	Szabadalmi jog összehangolása a közösségi jogban foglaltakkal, ipari kémkedés kizorítása, törekedni a szabadalmi jogokkal rendelkező entitások védelmére	Fejezet megnyitva, 2008.6.17
8. Versenyjog	Némileg előkészített	Állami versenytámogatási törvény implementálása további késlekedés nélkül a támogatási formák indexálásával	Vizsgálat lezárva, megnyitásra vár

9. Pénzügyi szolgáltatások	Jól előkészített	Erősíteni a bankpolitikát és krízis menedzsmentet	Fejezet befagyasztva, 2006.12.11
10. Információs társadalom és média	Némileg előkészített	A velencei bizottság döntésével összhangba hozni az internetes szabályzást, biztosítani az elektronikus kommunikációs szolgáltatásokat a közösségi joggal összhangban	Fejezet megnyitva, 2008.12.19
11. Mezőgazdaság és vidékfejlesztés	Némileg előkészített	Stratégiát készíteni a mezőgazdasági statisztikákra vonatkozóan, az import számok átláthatóvá tételére való törekvést elősegíteni	Fejezet befagyasztva, 2006.12.11
12. Élelmiszer-biztonság, állat- és növényegészségügy	Némileg előkészített	Élelmiszeri stratégia elfogadása, állatjóléti és állati termékekkel szembeni minőségi standardok kidolgozása	Vizsgálat lezárva, megnyitásra vár
13. Halászat	Nehéz befogadtatni	Halászati törvény elfogadása a közösségi joggal összhangban	Fejezet befagyasztva, 2006.12.11
14. Közlekedés	Mérsékeltten előkészített	Közútbiztonsági stratégia elfogadása, a vasúti szektor liberalizációja, légiközlekedési biztonsági protokoll készítése	Fejezet befagyasztva, 2006.12.11
15. Energiaügy	Mérsékeltten előkészített	Gázszektor reformja, nukleáris törvény elfogadása a közösségi joggal összhangban, elektromossági szektor átláthatóvá tétele	Vizsgálat lezárva, megnyitásra vár
16. Adózás	Mérsékeltten előkészített	A 2009-ben elfogadottstratégia részeként az alkohol és dohánytermékek elleni diszkriminatív szabályozás felszámolása	Fejezet megnyitva, 2009.6.30
17. Gazdasági és pénzügyi jog	Mérsékeltten előkészített	A központi bankrendszer kiemelése a politikai befolyás alól	Fejezet megnyitva, 2008.12.19
18. Statisztika	Mérsékeltten előkészített	A GNI rendszer fejlesztése az Eurostat előírásaival összhangban; mezőgazdasági, migrációs statisztikák fejlesztése	Fejezet megnyitva, 2007.6.25

19. Szociális politika és foglalkoztatásügy	Némileg előkészített	Munkahelyi baleset-védelmi előírások implementálása, a női munkavállalási arányok javítása	Vizsgálat lezárva, megnyitásra vár
20. Vállalkozási és iparpolitika	Jól előkészített	A kisvállalkozási törvény megfelelő betartatása, a hatások mérésének fejlesztése	Fejezet megnyitva, 2007.3.29
21. Transzeurópai hálózatok	Összehangolva az acquis-val	Gázhálózatok létesítése a közösségi joggal összhangban, humán erőforrás és technikai fejlesztés igényelt a területen	Fejezet megnyitva, 2008.12.19
22. Regionális politika és a strukturális eszközök koordinációja	Mérsékeltlen előkészített	A meglévő regionális operatív programok magas szintű és felkészült végrehajtásának elősegítése	Vizsgálat lezárva, megnyitásra vár
23. Igazságszolgáltatás és alapvető jogok	Nehéz befogadhatni	A fejezet az EP berkein belüli vitáknak van kitéve	Vizsgálat lezárva, megnyitásra vár
24. Jogérvényesülés, szabadság és biztonság	Mérsékeltlen előkészített	A fejezet az EP berkein belüli vitáknak van kitéve	Vizsgálat lezárva, megnyitásra vár
25. Tudomány és kutatás	Összehangolva az acquis-val	Összehangolás az ERA-val, EUFR-el	Fejezet sikeresen lezárva 2006.6.12
26. Oktatás és kultúra	Mérsékeltlen előkészített	Minőségbiztosítási rendszer kialakítása, nők, gyermekek és kisebbségi csoportok integrációja az oktatásba	Vizsgálat lezárva, megnyitásra vár
27. Környezetvédelem	Némileg előkészített	Összhangra törekvés a vízhasználat, hulladékkezelés, ipari szennyezés témájában, közösségi részvétel és közinformáció biztosítása a közösségi joggal összhangban	Vizsgálat lezárva, megnyitásra vár
28. Fogyasztó- és egészségvédelem	Jól előkészített	Nemzeti egészségvédelmi adatbázis megbízhatóvá tétele, intézményi és adminisztratív kapacitás növelése, belső kooperáció elősegítése	Fejezet megnyitva, 2008.12.19
29. Vámunió	Jól előkészített	Biztonsági intézkedések egyszerűsítése a közösségi joggal összhangban, import és export korlátozások eltörlése az áruk szabad áramlásának érdekében	Fejezet befagyasztva, 2006.12.11

30. Külkapcsolatok	Mérsékeltlen előkészített	Késlekedés nélkül újból összhangba hozni a vámtarifákat a CCT szabályozásával	Fejezet befagyasztva, 2006.12.11
31. Külpolitika, biztonságpolitika, védelmi politika	Mérsékeltlen előkészített	Késlekedés nélkül jelentős lépéseket tenni az EU irányelvek és a Tanács döntéseivel összhangban a közös kül- és biztonságpolitika tekintetében	Vizsgálat lezárva, megnyitásra vár
32. Pénzügyi felügyelet	Jól előkészített	Szabályzási rendszer integrálása a közösségi joggal összhangban, monitoring és felügyeleti szervek kialakítása	Fejezet megnyitva, 2005.10.3
33. Pénzügyi és költségvetési rendelkezések	Némileg előkészített	Kevésbé előrehaladott terület - koordináció kialakítása, adminisztratív kapacitás és szabályzási környezet fejlesztése szükséges	Vizsgálat lezárva, megnyitásra vár

ábra 3 - a közösségi jog integrációjának esettanulmánya - (magyar, komplex tábla, Forrás: saját készítés a 2018-as Bizottsági Jelentés nyomán)

14. Egyéb

Kati Piri interjú, Euronews, 2019.09.30

Rebecca Harms interjú, Euronews, 2019.09.30

Renate Sommer interjú, Euronews, 2019.09.30